

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vseh dan popoldne, izvenredni nedelje in praznika.
Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, nad to višino vsi oglaš 1 m/m x 54 m/m 1 K 50 v. Uradni razglas in poslana ter notice isti prostor po 2 K, ženske ponudbe in poroke pavšalno 80 K. — Pri naročilih nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:
v Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan K 180—	celoletno K 240—
polletno „ 90—	polletno „ 120—
3 mesečno „ 45—	3 mesečno „ 60—
1 „ 15—	1 „ 20—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Vredniti „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.
Telefon št. 34.

Dopise sprejema se podpisane in začetno frankovane.
Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono.
Poština plačana v gotovini.

Dr. Ivan Tavčar:

Neverjetnosti.

V naši Jugoslaviji se hip za hipom pojavilo neverjetnosti in kmalu bomo prišli do tja, ko bo cela država, katero smo pri razkroju Avstrije s takim navdušenjem pozdravljali, obstajala iz samih in golih neverjetnosti! Nekaj jih je treba vendarle na steno pribiti, ker so karakteristične in našemu državnemu razvoju nad vse škodljive.

Pred kratkim se je oglašil zastopnik beogradske občine pri ljubljanski mestni aprovizaciji, če bi ne mogla posoditi naši prestolici nekaj vagonov moke. Stvar je sicer neznan, ali vendar trobi do neba! Beograd ima pred sabo deželo Kanaana, katera se cedi od medu in v kateri stoji klas pri klasu zlate pšenice. Ali ni taka malenkost prava satira na našo državno oblast? Če v resnici strada Beograd, potem strada vsled tega, ker se vladajoči krogi nekako tako obnašajo, kakor bi imeli pod sabo malo gorjansko občino! Nam so take reči nekaj neverjetnega, nam kaj takega ne more v glavo! Bog se nas usmili!

Neverjetno je dalje, da je mogla nemoteno nastopiti pri nas komunistična stranka s svojo tretjo Internacionalo; in predrzna neverjetnost se nam vidi da se je upala ta stranka pozdraviti javne nameščence pri zadnjem shodu kot svoje somišljenike. Komun. stranko se z jeto se nam vidi, da se je upala idejo naše stranke strniti ne dá, in če bi se javni nameščenci, ki vendar stoji in padejo z državo, bratili s tako stranko, bila bi to blaznost, katere žrtev bi postali oni sami! Čujem v veliko zadoščanje, da so nameščenci z vso odločnostjo pokazali vrata komunističnim zapeljivcem, kar je bilo od našega javnega uradništva, kateremu veljajo vse naše simpatije, pričakovati!

Zopet nekaj neverjetnega in samo v Jugoslaviji mogočega je, da so aktivni uradniki najzagrizenejši voditelji komunistične stranke, ki dela, kakor je videti iz politične stavke, ki se je sedaj razpredla, naravnost proti obstoju države. Ne govorite mi tukaj o svobodi! Svoboda obstoji v prvi vrsti v tem, da ima vsakdo svobodno pravico, delati na to, da se ohrani državni red. Vsak nered je nesvoboda. Pri nas pa bo kmalu nered imel višje pravice od reda. To se bo potem imenovalo svoboda, in kdor bo temu ugovarjal, je nazadnjak! Čisto se preze, da živimo pod slamnato streho. In če sedaj ne dovolimo, da otročaji kurijo pod to streho, potem smo zatratili svobode!

Istotako je neverjetna, skozi in skozi gnila abnormalnost, če smo morali doživeti, da je v mestni posvetovalnici zagrebški prodrl župan komunist, in to s pomočjo JDS. To je nekaj takega, kar se zdi človeku, da ne more biti, da bi ne smelo biti! Ali naj je JDS podobna ženski, ki se vsakemu ponuja? Ali naj ta stranka pri svojih nastopih zatere vsa svoja načela, brez katerih dihati ne more? Ali naj končno doživimo, da se bo JDS bratila in lirala s komunisti ter jim s svojo močjo pripomogla, da splezajo kvišku? Ali naj da JDS komunistom cepce v roko, da bodo ž njim razmlatili našo jugoslovensko državo? — Če človek take prijetljive premišlje, zastaja mu pamet, ker končno JDS vendar ni cunja, s katero bi se smela obrisati vsaka deska! Ne rečem drugega, to pa rečem z lahko vestjo: če bi se kaj takega pripetilo v Sloveniji, potem naša stranka lahko presteje minute, katere bo še mogla presopsti! — Že svoj čas je bila Pribečevićeva misel, navezati to stranko na socialno demokracijo, nesrečna. Kdor pa jo hoče navezati na komuniste, ta je politik, ki nosi na obeh očeh neozdravljivo črno mreno! O tem pač ni treba še kaj več govoriti!

Nekaj izvanrednega je dalje obnašanje gospodarstva v Beogradu v zadevi prehrane. Ideje španjolv in madžaronov, da mora Banat ostati, kar je bil, to se pravi, da mora ostati najdražja žitna na svetu, v katero bomo morali mi Slovenci znositi zadnji svoj vinar, — te ideje se uboga vlada ne more otresti! Prosta trgovina z žitom in mesom je nekaj takega, česar se nikdo ne sme dotakniti. Vlada združuje, da ima na dan pet milijonov dinarjev primanjkljaja, proti draginji pa se z mezincem ganiti ne upa, dasi je jasno, da bi se z zmanjšanjem draginje zmanjšal tudi njen dnevni deficit. Vse povišanje plač, vse stavke ne bodo ničesar pomagale: če se plače povišajo, zviša se avtomatično tudi draginja. Če država nima poguma, napeti vse sile, da bodo tista živila, ki jih v državi pridelamo in katera več kot zadoščajo, da se ceno prehrani vse prebivalstvo, v resnici cenjša, potem bo še naprej valila Sisifov kamen proste trgovine po strmi gori, doseglja pa ne bo drugega, nego da ji bo ta kamen združil zopet in zopet izpod rok ter ropotal navzdol. Dobriček bodo imeli Madžari, ki komaj čakajo, da bi razpadla naša država!

In končno moramo uvrstiti med neverjetnosti tudi sedanjo železni-

čarsko stavko. Prišla je kar čez noč, in še danes ne vemo, kaj je pravzaprav vzrok, da so se železničarji tako hipoma odpovedali delu. Občutimo vsi, da je stavka zločin nad državo in obenem čin najkru-tejšega neusmiljenja proti stradalocemu prebivalstvu! Stavka se je vodila na vse strani klavarno. Pričela se je ravno v trenutku, ko se imajo odločiti zadnje usode naše države, tako v Primorju kakor na Korškem, in radi tega je dobila stavka velezdajniški obraz, ker ni dvoma, tudi če stavkarji tega niso nameravali, da je prišla stavka Italiji kakor naročena in da jo bo skušala izrabiti v svojo veliko korist. Naj je Wallisch že v Ljubljani govoril ali ne, tudi Nemcem je stavka dobrodošla in pričakovati je, da bo vplivala na koroški plebiscit, če ne drugače, vsaj s tem, da se aprovizaciji ondodnega prebivalstva ne bo moglo zadostiti, ker so dovozi, če ne preprečeni, pa vsaj silno otežkočeni. Stavka naših železničarjev ni torej ničesar drugega, kakor struga, po kateri teče voda na mlinška kolesa Italiji in na nemška kolesa gospodu dr. Rennerju! — Pri koncu se je pa še izkazalo, da je stavka pravzaprav v resnici le politična stavka in da je njen zadnji cilj, ustanoviti sovjetsko republiko v Jugoslaviji. Na shodih se je to že v četrtek javno priznavalo in čuli so se vzkliki: Živio Ljening! Živela sovjetska republika! — Če pravim sedaj: ako bodo železničarji pod vodstvom svojih nesposobnih voditeljev hoteli ustvariti sovjetsko republiko med nami, jim s tem še ne očitam, da so morilci in poži-

galci. Logično pa je, da se pri nas ustvaritev take republike brez prelivanja krvi izpeljati ne da in da morajo naši železničarji postati morilci in požigalci, ker pač nimajo drugega izhoda. Iz vsega tega sledi, da je bila stavka neverjetno klavarno vpeljana in da je bila še mnogo klavrnije nadaljevana. Konec vsemu je, da so stavkarji izgubili simpatije občinstva in da so ostali sami; in to zategadelj, ker že od pričetka niso kazali nobenega človeškega usmiljenja, ker niso napravili, kar napravi povsod drugod kulturni štrajkarji, izjeme glede prevažanja živil ter so tako tirali vdove in otroke še v hušji glad in pomanjkanje! — Učini-li so pa tudi nekaj dobrega! V trenutku, ko se je izkazalo, da je stavka politična stavka, sprevidel je vsak, da v boju med železnico in državo ne sme in ne more propasti država. Okrog države zbralo se je vse, kar pametno misli, s trdnim sklepom, da se mora državi brez-pogojno pomagati, naj bo že v Beogradu minister kdorkoli hoče! Sprevideti mora vsak, da se tu ne gre več za ministrske stoličke! Državo hočemo braniti, ne da bi pri ti hrambi kovali kake politične naklepe, ker takega temnega političnega egoizma ne smemo poznati, kadar je država sama v nevarnosti! Mor-da bo pa stavka imela še to dobro posledico, da se zjasni v političnih glavih beogradskih, in to na levo in desno. Skrajni čas je, da dobimo močno vlado, v kateri naj bodo zastopani vsi tisti sloji, ki v resnici ljubijo jugoslovensko svojo domovino!

Dvomimo, da bo mogoče osrečiti in zadovoljiti prebivalstvo zlasti v naših krajih, ako se pusti svobodno trgovanje brez pridržkov. Ker je pri nas blago odločno cenejše nego v južnih delih kraljestva ter je kupna sila naše krone večja od denarja, se je bati, da bi ob uveljavljenju kupčijskih načel, ki se napovedujejo, pri nas še bolj silile cene kvišku nego doslej. Nam se ne vidi srečno stališče, da morajo cenejši kraj za dražjimi. To naziranje je prav tako napačno, ko načelo, po kojem se dekretira vrednost dinarja proti kroni z 1:4. Ali gotovi krogi vidijo svoje le svoje ožje stališče v Beogradu in se sedaj zahtevajo, da se vse uravna po tem. Taka je tudi zahteva beogradskih trgovcev, da se eksport vrši le za stari dinar.

Urejevanje trgovinskega prometa pri nas ni srečno, ker odločilna mest premočno pozna celoten položaj in se ozirajo žal le preveč na zahteve tistih, ki so najbližji in prihajajo s svojimi zahtevami najbolj do veljave. V trgovinskih in industrijskih vprašanjih se žalibog vedno bolj kaže, da morje, ki v osrednjih uradih ravna krmilo, nimajo dovolj pregleda in za to tudi ne potrebnega umevanja za velike potrebe industrije, obrta in trgovine v naši prostorni in gospodarsko silno različni domovini. Zdi se nam, da je krivica delati odgovorne samo ministre, ki imajo zlasti v strokovnih ministrstvih komaj časa, da se orientirajo za silo. V vsaki upravi so stebri in stožeri vodilni uradniki. Nočemo reči, da bi razni sekcijski šefi ne imeli dobre volje. Zdi se nam pa po vseh vesteh, ki jih dobivamo od dobro poučenih strani, da jim manjka pregleda in razumevanja za silno narasle razmere. Kako bi bilo sicer mogoče, le odgovarjati mišljenje, da je egalno, ali velika industrijska borba, ki redi stotere ekzistence, dela ali ne dela. Ali pa izražati mnenje, naj dela kaj drugega, če recimo klobukov zaradi pomanjkanja blaga, čigar import je zabranjen, ne more delati. Tudi če bi bil tak preustroj mogoč, je pomisliti, da gre čisto za eksportne stroke, ki po izvršenem delu obilno nadomestijo svote, ki so se plačale za importirane surovine. Dvomimo, da bomo prišli prej do reda in sprejemljivih produkcijskih polgovov, kakor pa bo moč uveljaviti se gospodarskim krogom s svojimi upravičenimi zahtevami v centralnih uradih.

Pristopajte k „Jugoslovenski Matici“!

Naša trgovinska in industrijska politika.

O novi ureditvi kupčijskega prometa, ki se namerava, prihajajo poročila iz Beograda. Trgovinsko ministrstvo stoji na stališču, da treba kupčijski promet v državi urediti enotno. Velja naj za blagovni promet v državi sami načelo, da je trgovina prosta. Posebne naredbe, ki omejujejo v nekaterih pokrajinah svobodo blagovnega prometa kakor so prevozne izkaznice, odpremnice, maksimiranje cen, omejitve glede oddaje blaga, naj bi se postavile iz veljavnosti. Ustanovi naj se središnja zadržba, nekaka nakupna in prodajna centrala, katera naj bi dobila posebno pravico za izvažanje blaga v inozemstvo. Ta središnica naj bi imela tudi dolžnost, oskrbovati z živili določene vrste, vojsko in pa pasivne kraje. Izvoz v tužino je načelno prost. Prepovedan pa bi bil izvoz blaga vsakdanje potrebe tako žita in moke, živine izemši konje za klanje,

mesa in mesnih izdelkov, masti, krompirja, fižola in še nekaterih drugih predmetov. Izvoz teh, za izvoz načelno prepovedanih predmetov bi bil dovoljen le središnji zadržbi, odnosno njenim organom. Središnja zadržba bi bilo podjetje s 30 milijoni dinarjev glavnice. Polovico tega kapitala bi zložila država, ostalo polovico drugi gospodarski faktorji kakor denarni zavodi, eksportne trgovine, združne organizacije. Tudi za naprave kakor je v Sloveniji naš žitni zavod, bi bila mogoča udeležba. Izvoz govejih kož je prepovedan, kože drobnice izvzemši telečjih kož naj bi se smele izvažati. Naša usnjarska industrija je bila vedno proti izvozu žilnih kož, ker ob pomanjkanju velikih kož, lahko podela tudi one malih živali. V Bosni in Srbiji so pa proti tej utesnitvi, ker pravijo, da se naša industrija ne pobriga za nakup teh kož.

ta vzdih. Vrata pa so vodila v Verderberično spalnico.

Kakor bi ga zadel udarec s kolom, se je zganil Danč, se prestrašen opotekel ter zakričal besno in hropeče:

»Sramota! Fej! fej! fej!« Nato je hotel steči.

A še se ni pritiplal do stopnic, ko so se odprla vrata Nežikine spalnice, iz nje pa je stopil suhi in koščeni grof Lichtenberg.

»Odlazi!« je zakričal, iztegnil nogo in su-nil brivca, da je odletel preko stopnic v vežo. »Janosz! Miklosz! Vrzita ogleduha na cesto!« je še dejal in se vrnil v sobo.

Hipoma so zgrabile brivca v veži štiri pesti in kakor polna vreča je zletel na srednjo ulico.

Kako dolgo je ležal ondi, ni zvedel nih-dar. Zbudil se je šele naslednjega dne z zavezano glavo, s krvavim, oteklim nosom in bolečimi, razbitimi udi.

Joka je mu je pripovedovala žena, da ga je privedel domov šele proti jutru vsega krvavega in blatnega mestni policaj Kozlovčan. Danč je v jezi, sramu in bolečinah zastokal, obrnil zid in ni znil niti besedice.

Fran Govekar:

Soltanje.

(Dalle.)

Tisočkrat se je zdržnil, ker je mislil, da se odpro vrata in se prismeje Nežika, a ni je bilo.

Ulanca sta se začela dolgočasiti in polzkušala peti madžarske narodne pesmi, a zavijala sta kakor lačna volka v mesečni noči. Nato sta umolknila in pila.

Semtertja je vstopil kak Ljubljčan, hitro izpil svojo merico in zopet odšel.

Lojevi sveči sta dogorevali in natakarka ju je vsekovala, prinašala pijače in dremala v svojem kotu.

In Danč je pil, pil, čakal, a ni dočkal.

Ježil se je in dolgočasil, se čudil, ugibal, tiho preklinjal in končno besnel. Zaman si je prigovarjal, da je najpametneje oditi. Slednjič pa je vendarle bruhnilo iz nje in vprašal je:

»Kje pa je nočoj gospodinja?«

»Zgoraj v posebni izbi, je odgovorila za-

spana natakarka.

V prvem nadstropju je bila gosposko opremljena soba za različne goste. Uporabljali

so jo le takrat, kadar je bila gostilnica prenapolnjena ali če so hoteli biti gostje sami med sabo.

Po blvcu je vse zagorelo. Orda slutnja je vstala v njem ter ga navdala z gnevom in besnostjo. Čutil je, kako mu je bušnila kri v glavo, da so se mu napele vse žile na sencih, potem pa je zopet poblede. Naposled je molče plačal. Dasi je pil nad svojo mero, je čutil vendarle, da je osmešen in osramočen celo sam pred seboj.

Vstal je in odšel brez pozdrava. V veži pa so se mu ustavili koraki, dvignil je glavo in poslušnil. Iz prvega nadstropja se je čul otroški dekliski smeh.

»Metka!« si je mislil Danč. »Metka se smeje grofu ulancu.« In res je slišal tudi glas ulančev, sladok, sentimentalen.

A Nežika? Kje je ona? Nje ni bilo slišati in od nikoder njenega zvonkega smeha!

Neznana sila je gnala Daneta, da se plazil po stopnicah navzgor, tipal z rokami ob zidu in lezel po prstih po ozkem hodniku. V glavi se mu je vrtelo, pot mu je stopal na čelo in kolena so mu drgetala od razburjenosti in strahu. Naenkrat je stal pred posebno sobo,

sklonil glavo h ključavnici, zadrževal dih in poslušal.

»Margica, sestrice«, je govoril znani glas, »lase in oči imaš kakor moja sestra Kamila. Že dve dolgi leti je nisem videl, pomisli, že dolgi dve leti, in prav po njej mi je najhuje. Tvoj glas, obrazek in vsa tvoja rast, Margica, me spominjajo sestrice Kamile! Zato pa sem te vzljudil prvi hip, ko sem te zagledal. Že več kakor leto dni nisem dobil od nje ne pisma ne vesti. Sama živita z mojim očetom na gradu v Sleziiji in hrepenita po meni, kakor hrepenim jaz za njima.«

In grof Latour je pripovedoval dalje o svoji sestrici in svojem očetu tam na meji Prusije...

A Nežika? Kje je ona? Kam se je skrila?

Naenkrat je zaslišal Danč Nežikin smeh. Kakor grlica, ki se dobriča samcu, je donel njen smeh, pridružen, strasten in razkošen. In Danč je čul lahen krik, odmev poljuba in zopet smeh, topot nog in moški glas, ki je dihtel:

»Ti moja — moja — sladka — krasna Nežika!«

Za Danetovim hrbtom, na desni strani hodnika so bila vrata, skozi katera se je slišal

Naš sedanji ustavni položaj.

(Misli o dr. Sagadinovi knjigi).

Konstituenta še pride. Za sedanj pa živimo v pravni državi, ki je mednarodno priznana, sklepa mednarodne pogodbe, ima vladne krize itd. Zato je potrebno, da »vidimo račune o tome, kakav je pravni poredak v naši kraljevini, kakšen je naš ustavni položaj.

Sagadinov spis je vboče prvi, ki si je stavil to nalogo izven časopisnega okvirja in jo rešuje, ko se nimamo državno-pravnega definitivna. Proučuje naše pravno nedefinitivno, stvarno nepopolno stanje, v nameri, da prične resno diskusijo o končni dograditvi naše ustave in o njenem dovršenju. Ta prvi resni, znanstveni poskus, ki išče v raznih revolucijskih aktih pravne temelje našega bodočega državnega prava, je epohalne pomena za bodoči sistem jugoslovenskega državnega prava in je zajedno prvo znanstveno proučevanje njegovih temeljev in pričetkov.

V krfski deklaraciji avtor ne vidi pravno važnega čina. Pravotvorna sta še le polom avstro-ogrske monarhije in zaključek črnogorske narodne skupščine v Podgorici. — Proklamacija neodvisnosti je pravno revolucionaren čin. Narodno Veče je bilo samo reprezentant revolucionarnega naroda. Ženevski dogovor je pravno brez pomena. Decembrska adresa je pravni temelj ujedinjenja. To nam opiše avtor na nekaj straneh s čisto kratko argumentacijo, ki je pa tako jasna, da izključuje vsak ugovor. Avtor konstatira, da »prečanki« teritoriji niso tvorili posebne države, ki je stopila v zvezo s Srbijo, istotako pa tudi, da nismo niti anektirani, okupirani itd., marveč da je ujedinjenje spontani čin našega common sense in izraz obojestranske volje. Vse prejšnje državne individualnosti, srbska, hrvatska, črnogorska, ogrska in avstrijska, so žrtvovane. Pravno se njihovo življenje v naši kraljevini ne nadaljuje. Mi nismo zveza držav, marveč ena država. Ali smo zvezna država? Tudi ne. Smo edinstvena država (bolje bi bilo reči »jednostavna«), in sicer monarhija. — Oddelek v zvezni državi je nekoliko prekratek. Nekaj strani več ne bi škodovalo, ker bi nadoval več jasnosti tudi laiku. Zaključki so seveda pravilni.

Izredno važno za razumevanje pravnega značaja nekaterih drugih določb decembrskih izjav je njihova analiza. Ta analiza je tem potrebnejša, ker daje jasen odgovor in razpr-

že obstoječo dvoma in negotovost v pravnem značaju teh določb in iz njega nastalega začasnega narodnega predstavnštva. Delo ni napisano v prilogi ali ali drugi politični stranki. Zato pa razpršuje razne teze, ki so jih razne stranke postavile z ozirom na našo začasno ustavo in decembrske določbe. Ta hladna in stvarna analiza je pa zajedno največja politična pridobitev. Iz te analize n. pr. sledi, da naša ustava ni enostavno prevzeta srbska ustava, da pa istotako kralji ni vezan na »želje in mišljenja«, izrečeno v decembrski adresi »Narodnega Veča«.

Sledijo poglavja »Pravni red v državi po ujedinjenju«, »Sedanja organizacija uprave in njen kritičen pregled«, »Racionalne osnove za začasno ureditev naše upravne organizacije« in »Glavni problemi konstituantne«. Vsako teh poglavij načelna pereča vprašanja. Da se bavi z njimi znanstvenik, ki je obenem praktik, bo mnogo pripomoglo k razčiščenju pojmov o tej precej nepoznani materiji, ki pa urejuje glavno obliko in bistven del vsebine našega državnega ustroja in politične smeri.

Kritika se mora pečati s poediniimi vprašanji in poglavji, deloma po posebnem, deloma po teoretskem pripravljanju kritikov. Pričakovati je, da se bo oglasil marsikateri avtor, čigar napačna mnenja so ovržena v Sagadinovem delu. Takšna diskusija, ki jo naš avtor baš namerava izzvati, pa ne bo mogla ovreči nijedne njegovih trditev, prinesla bo le več jasnosti v one partije, ki jih je obdelal prekratko. Povsod pa, tudi tam, kjer je marsikaj samo omenil, je zastavil svoje vprašanje s tako jasnostjo, da stoji moč povsod takoj pred jedrom. Pred nami se razporedajo glavna, pravno-politična vprašanja našega vsakdanjega življenja: Centralizacija, avtonomija, dekoncentracija, samouprava itd.

Snisu so dodani dokumenti, dva od njih še neobjavljena, namreč Ženevski dogovor in Pariška resolucija (1919).

Jugoslovenski pravnik in politik morata biti hvaležna avtorju in založništvu, da sta nam darovala to delo v sedanjosti, za knjižna izdajanja tako nepovoljni dobi. »Naš sedanji ustavni položaj« je razmeroma drobna knjižica, njen pomen je pa tolik, kakor da bi obsegala debele folijante.

Inž. Makso Klodič - Sabladoski:

Nova proga čez Predel in naše železnice.

I.

V tem listu smo čitali pred kratkim časom notico, da nameravajo Italijani zgraditi novo železnico Trbiž - Predel - Bovec - Srpica - Čedad - Kormin - Gradiška - Tržič - Trst, ki so si jo tudi že zagotovili v mirovni pogodbi z Avstrijo. Na prvi hip se zdi, kakor da bi bila to čisto interna laška zadeva, le poskus, reševati danes Italijanom pripadajoči Trst; ako si pa stvar natančneje ogledamo, vidimo, da se za projekt prav globoko tudi v jugoslovenske železniške interese.

Severno jugoslovensko ozemlje prečijo tri tranzitne železnice. Prva vodi iz Avstrije preko Vetrinja (Celovec), oziroma Bač (Beljak) čez Jesenice, Podbrdo in Gorico v Trst, druga (južna železnica) iz Avstrije čez Špilje - Ljubljano in Logatec tudi v Trst (Reko), tretja iz Madžar-

ske čez Žekenci - Zagreb pa na Reko.

Proga Jesenice - Gorica - Trst služi iz Beljaka za tranzit iz Nemčije in srednje Avstrije. Merodajna je tukaj razdalja Beljak - Trst (vse daljave navajamo v tarifnih km, kateri vpoštevajo tudi zelo važno konfiguracijo prog v vertikalnem preseku, t. j. padce in vspone nad 15°/00, ker se v Beljaku cepita smeri proti Jesenicam, oziroma proti Trbižu. Daljava Beljak - Jesenice - Trst meri 206 km, daljava Beljak - Trbiž - Čedad - Trst pa 157 km. Poslednja zveza je torej za 50 km krajša. Dočim bo vozil prvotni Beljak - Jesenice - Trst 5¹/₂ h, bo rabil čez Trbiž le 3¹/₂ h. Ako se pomislimo, da bo nova italijanska zveza dvotirna, dočim je jeseniška proga le enotirna, da bo torej obratna zmožnost italijanske proge večja, nadalje da pomeni ita-

lijska proga za Nemce izločitev ene vmesne države in ene meje točka, kar je obratno zelo v prid, vidimo, da povsod nova italijanska železnica Trbiž - Čedad - Trst popolnoma uniči tranzitnega svetovnega prometa Nemčija - Avstrija - Trst na naši jeseniški progi. To se ne bo dalo predugraditi niti s kakimi tarifnimi dajavami, ker bi jih naše železnice ne prenesle.

Nadalje služi jeseniška proga tudi tranzitnemu prometu iz Češke in vzhodne Avstrije in to čez St. Mihael - Celovec - Jesenice v Trst. Merodajna je razdalja St. Mihael - Trst, ker se v St. Mihaelu cepi proga proti Leoben - Bruck - Gradec v Trst oziroma Reko. Daljava St. Mihael - Jesenice - Trst meri 364 km, proga St. Mihael - Trbiž - Čedad - Trst pa 334 km; poslednja je torej za 30 km krajša od prve. Vpoštevati je treba tudi tukaj okolnost, da se izloči ozemlje vmesne države in da bo proga St. Mihael - Trbiž - Trst dvotirna (le na delu St. Vid - Trbiž manjka še drugi tir). Iz tega je razvidno, da je postavljena naša jeseniška proga tudi v relaciji Češka - Avstrija - Trst malodane izven konkurence.

Jeseniška železnica bo za nas le še lokalnega pomena kot zveza Koroške s Slovenijo skozi Karavanke na eni strani, z Bohinjem in Bledom na drugi strani. Bohinjski predor potem takorekoč lahko zasulemo. Vsekakor moramo biti naknadno veseli, da so nam leta 1906 zgradili jeseniško progo, ne pa predelisko. Kakor znano, gradbo predeliske železnice takrat dunajski generalni štab ni dovolil, češ, da je preblizu italijanski meji. Šef štaba Beck ni slutil, kako ustreže s tem bodoči Jugoslaviji, katera ima danes na ta način železnico na Gorenškem, naj bo njena bodočnost že tako ali drugačna.

Druge tranzitne železnice na našem ozemlju je južna železnica. Ker meri razdalja St. Mihael - Gradec - Ljubljana - Trst 447 km, tudi južna železnica glede tranzita Češka - Trst ne more konkurirati z laško trbiško progo, ki meri le 334 km (113 km!).

Južna železnica omogočuje pa tudi tranzitni promet Moravske - Dunaj - Trst. V Brucku na Muri se cepi proga proti Gradcu - Trstu oziroma proti Trbižu - Trstu. Razdalja Bruck - Gradec - Trst meri 418 km, razdalja Bruck - Trbiž pa 363 km, torej za 55 km manj. Ako Avstrija podpravi svoj del južne železnice, bo iz zopet enakih vzrokov popolnoma v interesu Avstrije, voziti z Dunaja (Moravske) v Trst čez Trbiž, ne pa čez Ljubljano. Vidimo torej, da miče nova italijanska zveza Trbiž - Trst tudi pomen naše južne železnice kot tranzitne železnice Češka - Moravske - Avstrija - Trst.

Iz Madžarske (Slovaške) vodi pot po južni železnici iz Murskega mostišča (Mura Keresztur) čez Pragersko - Ljubljano v Trst. Ni verjetno, da bodo Mažari izvažali po tej poti (373 km), ko jim je pot Žekenci (leži blizu Murskega mostišča) Zagreb - Reka (364 km) bližja in prikladnejša.

Južna železnica torej za Trst sploh ne pride več v poštev!

Tudi tretja naša tranzitna železnica, proga Žekenci - Zagreb - Reka bo prizadeta po nameravani novi železnici Trbiž - Trst, kar pojasnimo pozneje.

Ogledmo si poprej položaj, kar se tiče tekmovanja Reke s Trstom.

Reka glede prometa prihajajočega od turske železnice, seveda ne more nikakor konkurirati s Trstom, saj znaša pot iz Beljaka čez Jeseni-

ce - Ljubljano - St. Peter na Reko 245 km, čez Trbiž - Čedad v Trst pa le 187 km.

Predelimo na relaciji Češka - vzhodna Avstrija - Trst, oziroma Reka, čez St. Mihael. Iz St. Mihaela v Trst čez Trbiž imamo 334 km, čez Gradec - Ljubljano na Reko pa 443 km.

Torej tudi tukaj podležemo popolnoma.

V smeri Moravske - Dunaj - Trst, oziroma Reka meri daljavo Bruck na Muri - Trst čez Trbiž - Čedad 363 km, čez Gradec - Ljubljano na Reko pa 414 km.

Reka torej ne bo mogla konkurirati s Trstom niti kar se tiče prevoza iz Nemčije in osrednje Avstrije, niti iz Češke in vzhodne Avstrije. Za Reko ostane le tranzit iz Madžarske in morda iz južno od Brucka ob Muri ležečih avstrijskih krajev, t. j. Gradca z okolico.

Take so posledice nameravane gradnje laške proge - Trbiž - Čedad - Trst. Tu ne bo pomagalo ne znižanje tarifov niti oziri na sorodna plemena. Trgovina si ubere brezobzirno najkrajšo in najprikladnejšo pot. Ako se more izogniti kakim vmesni državi, bo to gotovo storila, tem bolj ako je pot tako krajša in cenejša.

Al ne moremo ničesar ukreniti proti preteči nevarnosti in zasigurati si tranzitni promet na Reko? Kakor smo že rekli, glede prometa čez Tur ne ni pomoči. Glede prometa od St. Mihaela proti jugu pa stvar ni tako

brezupna. Mislimo, da je železniška zveza vzhodne Koroške, katera je sedaj priključena le na Maribor, s središčem Slovenije iz gospodarskih, narodnih in državnih ozirov majno potrebna. Doseči se da z železnico Železna - Kaplja - Kamnik (vspon 25°/00, predor pod Rinko. Varijante: Železna Kaplja - Kranj - Ljubljana, toda za 10 km daljša, vspon 25°/00, predor pod Jezerakim sedlom; ali: Železna Kaplja - Solčava - Luče - Kamnik, tudi daljša, vspon 25°/00, 2 predora).

Ako podaljšamo to namišljeno progo proti severu čez dravsko polje mimo Pliberka in čez Dravo naravnost na St. Pavel, pridobimo novo v splošnem premo zvezo St. Mihael - Reka čez Zeltweg - St. Pavel - Železna Kaplja - Kamnik - Ljubljana - St. Peter. Razdalja bi bila 360 km, torej le za 26 km več kakor St. Mihael - Trbiž - Trst (334 km) in nekaj bližje kakor iz St. Mihaela čez Kamnik v Trst. Seveda bi morali plačati najbrž pregraditev proge St. Pavel - Zeltweg, ker ni verjetno, da bi Nemci to storili nam na liubo, čeprav leži ta proga na njih tleh. S to zvezo pa bi mogla Reka gotovo tekmovati s Trstom glede relacije Češka - vzhodna Avstrija.

Tako dobi železnica Železna Kaplja - Kamnik, o kateri se je že toliko govorilo, ves družacen, večji pomen. Ni treba razlagati, kakšen pomen bi imela ta nova tranzitna proga posebno za Ljubljano!

Politične vesti.

= **Političen položaj.** Beograd, 23. aprila. Včeraj dopoldne je pozval regent bivšega ministrskega predsednika Ljubo Davidovića v avdienco, pri čemur mu je ta razložil stališče demokratske zajednice.

Regent Aleksander je vprašal Davidovića, če bi bila demokratska zajednica pripravljena sodelovati v koncentracijski ali širši koalicijski vladi. Popoldne se je vršila seja demokratske zajednice in se je razpravljalo o tem vprašanju. Ob 4¹⁵ je sporočil Davidović regentu, da smatra demokratski klub za nujno potrebo, da se sestavi nevtralni kabinet, da pa bo v slučaju, da pride do sporazuma, sodelovala demokratska zajednica v koncentracijski ali širši koalicijski vladi. Po avdienci se je seja demokratskega kluba nadaljevala. Razpravljalo se je o taktiki kluba in zahtevalo, da se mora 1. izvršiti jasna demisijska sedanje vlade (ne priznava se izročitev memorandumu sedanje vlade regentu za demisijsko); 2. zahteva se v slučaju, da bi sestavil Pašić ali Protić novo vlado, v kabinetu za demokratsko zajednico mesto ministra notranjih del. Ostalo bi bila stvar nadaljnjih dogovorov, ki so se včeraj pričeli.

Misli se, da se bodo dogovori razbili ob osebah, ki naj sestavijo kabinet. Ako od radikalcev ne bi ne Protić, ne Pašić sestavila novi kabinet, bi po zahtevu politikov prišel v poštev edino dr. Ninčić, ali pa Trifković, nikakor pa dr. Vesnić, ki ga radikalci sami smatrajo za slabica. — V političnih krogih se zatrjuje, da bi se v slučaju, da pride do koncentracijske ali širšega koalicijskega kabineta s sodelovanjem demokratov istočasno spremenil tudi režim na Hrvatskem.

= **Železničarska stavka v Bosni končana.** Sarajevo, 23. aprila. Železniški delavci in železničarji so se včeraj vrnili na delo, tako da se smatra lahko železničarsko stavko v Bosni za končano. Včeraj se je vršilo zborovanje stavkajočih delavcev v nekaterih delavnicah in so

sklenili pogajati se z vlado. Predsednik dr. Srčić je odklonil vsa pogajanja, češ, da se z mobiliziranimi vojaki ne pogaja.

= **Konec stavke v Zagrebu.** Zagreb, 23. aprila. Včeraj so se odpeljali iz Zagreba štirje vlaki in sicer prvi proti Bakru, drugi proti Brodu, tretji proti Koprivnici in četrti proti Varaždinu. Za te vlake je bilo dovelj strojnikov in železniškega osebja na razpolago.

= **Zborovanje prekmurskih županov.** Zveza županov je na zborovanju dne 21. t. m., ki se ga je udeležilo nad 800 zastopnikov občin, soglasno sklenila, poslati vladi pozdrav in zahvalo za njeno skrb za Prekmurje, prosej, jo, naj tudi nadalje pomaga dolgo časa zaslužnemu prekmurškemu rodu. Na zborovanju se je sprejela posebna spomenica, ki se pošlje deželni vladi za Slovenijo.

= **Kakor Italijanom pod Avstrijo.** »Edinost« je priobčila pred kratkim polemichen članek, v katerem pobija italijanska izvajanja o slovan-skih »pretranih« zahtevah. Italijani se dele v dva tabora. Eni zahtevajo od Slovanov, ki bi pripadli Italiji, asimilacijo, drugi bi nekaj dovolili, ali ne dosti, ker označajo že čisto navadne zahteve za pretrane. Slovani pa, ki bi bili pod Italijo, zahtevajo popolno zaščito manjšin, kateri je pritrčila tudi Italija, in življenje, vredno kulturnega naroda. Na koncu pravi »Edinost«: »Zaključimo s kratko pa lapidarno izjavo. Tukajšnji Jugoslovenci če bodo priključeni k Italiji, bodo srečni, če jih bo Italija tako zatirala, kakor je Avstrija zatirala Italijane v narodnem in jezikovnem pogledu.« Ako se jim bo tako godilo, kakor Italijanom pod Avstrijo, bodo zadovoljni, seveda, ako sploh pripadejo Italiji.

= **Dr. Kramář proglašen za Nemcem prilaznega.** V razpuščenem češkoslovaškem parlamentu je stavil dr. Kramář predlog, naj se uvede v vse šole v češkoslovaški republiki češkoslovaški jezik kot obvezen predmet. Večina je ta predlog od-

Iz pisem Ivana Veselke in Mihe Suhača.

Da zdaj jaz tudi v trop, ki se poti in trudi, se vrniti želim, se mi ne tudi!

Fr. Prešeren.

V vod. Pesnik Veselko, siromak, je umrl. »Talent je bil, zvezda med talenti.« Tako pišejo danes. In vendar, dokler je živel, se mu je vsakdo izognil, če je le mogel. Danes se zanj poteguje vse in prišlo je v modo naglašati: »Veselko je bil moj prijatelj! — Koliko noči sva prečkala! — Bil sem mu zaupnik; ej, kaj vse vem o njem! — Kolikokrat mi je pisal, kolikokrat me je napopal, kolikokrat pijan ozmerjal in opsoval, da bi me pes ne povohal, če bi razumel in verjel!«

In vse priobčuje njegova pisma, stara 25 in še več let.

Teden dni za Ivanom je umrl tudi Miha Suhač, filozof, najponosnejša nada našega vseučilišča. Njegova dela so biseri slovenske vede, kakor so Ivanovi verzi biseri slovenske lirike. Prijatelja sta si bila nekaj Ivan in Miha. Ko sta živela na Dunaju, sta

stanovala celo v isti sobici in na isti mizi sta pisala pisma meni, ki sem jima bil pobratim iz gimnazijskih let. Le nekaj let. Potem sta se ločila za vedno.

Danes ima Ivanovo ime najširša cesta in Mihovo ime najnovejše nabrežje v Ljubljani. Slavna sta oba. A da sem bil jaz njun »tertius gaudens«, da je naša trojica tvorila nekdanj kolegij, naj dokažemo sledeča pisma. Bodoča literarna zgodovina ne bo mogla omeniti niti Ivana niti Mihe brez mojega imena. In to je glavna stvar. Tudi »Dom in Svetovci« delajo tako, pa bi ne smel jaz?

Dunaj, 11. nov. 1896.

... Miha je zlata duša! Instruiru v treh hišah, prepisuje za nekega profesorja koncepte njegovih razprav ter se, izmučen in ubit, uči in uči pozno v noč. Priden, moder, že danes neznansko učen človek! In dober, blag! Vse deli z mano po bratovsko. Zadnji kosček kruha preloim, če vidi, da sem lačen. Njegove ovratnike, kravate in manšete nosim in napol bos hodim, ker je plačal gospodinji stanovanje namesto mene, ki sem zopet in zopet popolnoma suh ... Zlata duša! — Jaz pa sanjam, se potepam po dunajskih par-

klih, se pretezam po kavarnah in beznicah vse dni in noči ter le pesnim, pesnim, pesnim ... A ne pišem ničesar. Polno dušo pesmi nosim s seboj, a ne zapišem nobene. Saj je še čas! Naj dozore, potem bodo močne kot staro vino v buteljkah! — Nace je genijalen dečko! Rad ga imam, ker njegove novele se čitajo kakor bi srkal najboljši šampanjec. Nace nam bo delal še toliko čast, da za temne vsa imena naših pripovednikov pred njim. In Tone! Njegove romane in balade: to je moderna klasika. Še par let, potem pa spustimo vsi štirje — hej, naši vrnici!

Dunaj, 11. nov. 1896.

... Ivan je pesnik, a nič drugega. To je preveč in premalo. Živi kakor Rudolf v Murgervelju »Bohemih«: za poezijo, ljubezen, radost, lehkomišelnost — ter kaže realnemu življenju vsak dan štindvajset ur — figo, izvrsten fant! In genij! Ljubim ga, občudujem in zavidam. Jaz ne morem tako pa tudi nočem. Sem pač filistejski filozof! Zato delam ves dan in se gulim cele noči. Zakaj mudi se mi: moja bedna mati me težko pričakuje ... moja zlata Anica izteza roke za mano in — moja domovina me potrebuje! —

Dunaj, 1. marca 1897.

... Še vedno sem v stadiju čakanja. Pišem pet stvari obenem, a ne odpošljem navadno nobene. Moje življenje je zares zanimivo: ne orjem, ne sejem, vendar pa živim včasih veselo kot ptič pod oblaki, včasih kot berač ob konfinu. Živim faktično zgolj od pumpov: ves slovenski Dunaj me vzdržuje; ta posodi deset krajčarjev, oni dvajset, ta en, oni dva forinta ... nihče mi ne uide, nikomur ne vračam in vendar sem vedno suh. In vedno dobre volje. Sam malo bolj suh in zelen sem v obraz pa večji brki so mi narasli. To je vse. Glavno je, da imam prijatelja Miho. Skrbi zame bolj kot pravi oče ter se žrtvuje zame kakor bi se nihče drug na svetu. Ampak filistejec je pa le! Če bi ga Ti slišal včasih, kako mi pridiguje! Zjokati bi se moral, a nad njim, ne nad menoj. Uči me manir! Haha! Jaz pa manire! Uči me reda, štedljivosti, solidnosti, točnosti, delavnosti in vseh takih prokletih filistrskih lastnosti, ki se morajo pravemu poetu gabiti. Kajpada se mu smejem in prav nič ne zamerim. — Toda ali si čital Nacetovo novelo v »Lj. Zvonu«? Jaz ga zalokim s cepcem v »Slovenca«, ta-

ga bedaka. Upijala ga je prva slava, zdaj se je zanemaril in doživel sem razočaranje, ki me je kar pretreslo. In Tone je jako podel človek, ki stoji v ceni še globlje, kakor sem ga že prej taksiral. Napreduje le v svoji domišljavosti, a nazaduje v svojih delih in v svojem izobraževanju. To so same žalostne reči, vendar se ne razgrevam več toliko kakor včasih. Prej sem se zmerom jezil nad lumpi in bedaki, a zdaj uvidevam, da je nespametno riniti z glavo skozi zid. Rečem Ti le še toliko: vsa naša slovenska dandanašnja literatura — izvzemši par mladih ljudi — je, oprosti mi, za en dr ... Toda saj od gnolja ne moreš zahtevati drugega kot smrad ...

Dunaj, 10. marca 1897.

... Že nekaj dni se pripravljam pisati, a dela imam toliko, da ne utegnem niti jesti niti spati. Zato mi menda verjameš, da sem utrujen. In in nauhuje mi je, da moram v kratkem delati izpite ter sem moral zategadeli opustiti večino svojih instrukcij. Seveda mi gre zdaj trda in vsak dan mi zaprede palek pajčevino po želodcu. Hudo mi je zlasti zaradi Ivana. Zadolžen je povsod in »posodi« mu že skoraj nihče ničesar več.

klonila, očitno, ker ni hotela iz-
zvati nevolje nemškega prebival-
stva. Vsa češka javnost pa je bila
presenečena, ko je »Prager Tag-
blatt« napram Kramarjevemu pred-
logu preciziral nemško stališče tako-
le: »Naj smotnejša rešitev jezikov-
nega vprašanja bi bil zakon, ki bi
odredil, da se mora vsako učiti
obeh v deželi navadnih jezikov.
Kdor ima potrebno železno voljo, da
se ubrani nacionalne psihoze, ho-
je nam soglašal v misljenju, da je bil
predlog dr. Kramarjev eden najbolj-
ših. Toda vlada in njene strane so
postale mahoma nežnočuteče in so
se bale izzvati, ako se sprejme ta
predlog, ogorčenje Nemcev. Toda
ogorčali bi se morda samo oni Pra-
nemci, ki ne morejo narodu nuditi
ničesar boljšega, kakor obrabljen
fraze iz predvojnih časov. Ostali
Nemci, ki hočejo v resnici svojemu
narodu stvarno pomagati, bi sma-
trali ta dr. Kramarjev predlog za
Nemcem prijazno, zakaj edino zna-
nje češkega jezika je to, kar manjka
Nemcem v tej državi, da se ne mo-
rejo uveljaviti tako v vsakem oziru,
kakor bi bilo sicer mogoče.«

— **Ustava čehoslovaške republi-**
ke. Po ustavi čehoslovaške republi-
ke je položena zakonodajna moč v
roke poslanske zbornice narodnega
shromaždenja in senata. Volilno
pravo za poslansko zbornico ima
vsak državljani brez razlike spola, ki
je dovršil 21 leto, za senat pa vsak,
ki je izpolnil 26 leto. Pasivno volilno
pravo za narodno shromaždenje
ima vsakdo, ki je dovršil 30, za senat
pa vsakdo, ki je dovršil 45 leto. Pri
narodnem shromaždenju traja zako-
nodajalna doba 6 let, pri senatu pa 8
let. Narodno shromaždenje ima v ro-
ki vso zakonodajalno moč, senat pa
je samo neke vrste kontrolni organ.
Senatu se predlagajo vsi v zbornici
sprejeti zakoni. Senat ima sam pravo
inicijative, ne more na prepreči-
ti nobenega sklepa poslanske zbor-
nice in brez soglasja narodnega shro-
maždenja ne more nobeden senatni
sklep postati zakon. O zakonu, ki ga
je sprejela zbornica, mora senat skle-
pati tekom 6 tednov, dočim ima po-
slanska zbornica tri mesece časa, da
sklepa o zakonskih načrtih, ki jih je
sprejel senat. Ako senat odkloni kak-
šen zakonski predlog, ki ga je spre-
jela poslanska zbornica, postane le
ta vključ temu zakonu, ako narodno
shromaždenje z navadno večino zno-
va sprejme dotični predlog. Ako pa
je senat s tričetrtinsko večino od-
klonil dotični predlog, mora nar-
odno shromaždenje s tričetrtinsko
večino znova sprejeti to predlog, ako
hoče da postane zakon. Predsed-
nika republike volita s tričetrtinsko
večino zbornica in senat. Predsed-
nika ni mogoče odstaviti. Vojno mo-
re predsednik napovedati samo s so-
glasjem obeh zbornic in sicer s tri-
četrtinsko večino. Da se ne more no-
beden prezident polastiti absolutne
vlade, je določeno, da se sme ena in
ista oseba voliti za predsednika sa-
mo v dveh volilnih dobah. V tem
oziru je ustava napravila izjemo
glede sedanjega predsednika Masa-
ryka. Določa namreč, da ostane Ma-
saryk predsednik do svoje smrti. Po-
slanska zbornica šteje 300 poslan-
cev, senat pa 150 poslancev. Volilni
red sloni na proporcionalnem siste-
mu. Volilna okrožja obsegajo pol mi-
lijona do 1 milijona prebivalcev.

— **Administracija poljskega**
ozemlja. Prejeli smo in objavljamo:
Ker se iz gotovih virov širilo ten-
denciozne vesti, da je poljska drža-
va imperijalistična in da z vojaškim
nasiljem ubija vsak znak prostosti na
zasedenem ozemlju, navajamo naj-
važnejše točke administracijske or-
ganizacije istočnega zasedenega

ozemlja (Bela Rus, Litva, Volin). To
upravo je odredila poljska zbornica
dne 19. decembra 1919, katero je po-
drtil načelnik republike Pilsudski.
Obenem s prodorom poljske ar-
made proti vzhodu ustvarja se ne-
mudoma na boljševikom odvzetem
ozemlju civilna administracija z izje-
mo ozkega pasu, kateri leži v delo-
krogu neposrednih vojaških opera-
cij. Na civilno upravo imajo vojaški
krogi samo toliko vpliva, kolikor je
potrebno za obrambo interesov vo-
jske, posebno vojaške intendature.
Na čelu civilne administracije stoji
generalni civilni komisar, kateri je
podložen samo ministrskemu pred-
sedniku. Pri vseh vladah in admini-
stracijskih uradih so uradniki doma-
čini, brez razlike narodnosti, kateri
dobro poznajo krajevne razmere.
Pri imenovanju uradnikov se gleda
na to, da bi vsak uradnik razen stro-
kovne izobrazbe imel tudi zaupanje
širokih plasti ljudstva in bil več je-
zika in običajev dotičnega ljudstva.
Institucije, kakor občinski in mestni
sveti, so ostali še nadalje, ustanovili
pa so se pri vsakem okrajnem načel-
stvu še okrajni sveti iz delegatov
občinskih svetov. Ustanovile so se
tudi poljedelske in gozdarske komi-
sije, inšpektorati za socialno skrb,
komisije za splošne reforme in za
obnovo dežele, uredili se je pro-
met in pošta, zorganiziralo se je zo-
pet pravosodstvo in zagotovilo pravo-
slovnu ljudstvu prosto versko
življenje. Odredilo se je tudi, da se
ustanovi v Varšavi najvišja pravo-
slovna duhovniška vlada in da se
dajo pravoslavni duhovnikom pri-
merna gnotna sredstva. Če pomisli-
mo, da spadajo v področje te admi-
nistracije ne samo etape, ampak tudi
takozv. daljni operacijski teren je
treba priznati, da je Poljska storila
v administrativnem oziru popolnoma
svojo dolžnost napram ljudstvu.

— **Kako je v sovietski Rusiji?**
Angleški listi priobčujajo obširna po-
ročila o razmerah, ki vladajo sedaj
na Ruskem. V angleškem dnevniku,
ki izhaja v Southamptonu opisuje an-
gleški inženir, ki je bil nastavljen v
neki veliki tvornici v Moskvi, odno-
šaje, ki so vladali v Moskvi v času,
ko je on odpotoval na Anglesko. In-
ženir naglašja, da je v Moskvi 85%
vsega prebivalstva sovražno sovjet-
ski vladi. Vse to prebivalstvo pričau-
je, da bodo zavezništvi pomagali
Rusiji na noge ter jih osvobodili boljšev-
škega jarma. V Moskvi je draginja
neznosna. Funt moka stane 1200
rubljev, funt mesa po 500 rubljev. In-
ženir je imel mesečno plačo 8.000
rubljev, porabil pa je mesečno, ako
je hotel kolikor toliko primerno svo-
jim razmeram živeti, mesečno
30.000—40.000 rubljev. Tako je po-
lagoma porabil vse svoje imetje in
bil prisiljen, da se je vrnil domov na
Anglesko.

— **Japonska v Sibiriji.** LDU.
Washington, 22. aprila. (DKU.
— Brezlično.) Kakor se glase vesti
iz Tokia, so Zedinjene države ba-
je pustile Japonski v Sibiriji popolnoma
proste roke. Dopolnilne brezlične
brzojavke vedo povedati, da je v
bitki pri Kailaru japonsko topništvo
obstreljevalo in porušilo ameriške
inženierske barake.

Neodrešena domo- vina.

— **Radi aprovizacije** v tolmis-
kem okraju se čuje obilo pritožb.
Zlasti s strani krajev pri Kobarižu.
Pred kratkim so dobili v Bovcu po
10 kg dobre moke na osebo, v Koba-
rižu po 8, v občini Kred pa samo po
2 kg navadne krušne moke. Krivda
zadene vodstvo aprovizacijske ko-
misije, ki v te kraje tudi vse dražje
prodaja.

— **V voloskem okraju**, v soso-
ščini slovitega D' Annunzija, je po-
sebnost hudo. Ljudstvo tam silno trpi,
trpe tudi učitelji. Tam so jih najbolj
preganjali. Učitelstvu so bili obli-
bili, da bodo plače urejene s 1. febr-
arjem t. l., z dokladami, ki se mu

Izgredi v Ljubljani.

Orožništvo in policija napadena. — Orožništvo je pri- siljeno rabiti orožje.

Danes je izbruhnila od strokovne
komisije soc. del. organizacije napo-
vedana generalna delavska stavka.
Ze pred izbruhom stavke se je polo-
tila meščanstva razburjenost, kajti
bili so v strahu, da komunisti otežo-
kočijo obrat vodarne in elektrarne.
Nekateri so se preskrbeli z velikimi
množinami vode. V obratu so danes
popolnoma vodarna, plinarna in
elektrarna. V drugih tovarniških pod-
jetjih in obratih je delo počivalo. Tr-
govine so bile večidel odprte. Na
glavnem kolodvoru je bilo opaziti
povsem mirno prometno življenje. V
ranih dopoldanskih urah so odšli
vlaki proti Jesenicam, na Dolenjsko,
proti Kamniku, Lokatu in Vrhniki.
Proti Trbovljam je odšel vlak močne
straže. Ponoči je došel v Ljubljano
tudi vlak iz Maribora, ko je prema-
gal vse ovire na trboveljski postaji.

Okoli 8. ure so se začele valiti
močne skupine štrajkuičih proti No-
vemu Udmatu, njih cilj je bila tram-
vajska remiza, kakor zbirališče za
nameravani pohod proti središču me-
sta. Kakor cenijo očividci, je bila
zbrana velika množica stavkuičih,
približno do 4000. Načrt stavkuičin
je bil prirediti demonstrativen obhod
po mestu ter se zbrati na prosoru
pred »Slonom« in vlado.

Od zborovanja vračajoči se de-
lavci so našli Zaloško cesto pri kon-
cu Leonišča blizu gostilne pri »Ma-
jarončku« zastraženo od policije in
orožništva. Množica je zahtevala
prost dohod v mesto ter začela vpiti
in žvižgati, ko je orožništvo to hote-
lo zabraniti. Službujoči policijski urad-
niki so z vso mirnostjo in hladno-
krvnostjo vplivali pomirjevalno na
razjarjeno množico, ki je vedno bolj
hotela uveljavljati voljo komunizma.
Orožništvo je napravilo s puškami
zapor in je hotelo potisniti navalju-
jočo množico nazaj. Iz množice je
letelo gosto kamenje na kordon ter
je bilo že takrat nekaj ljudi lahko ra-
njenih, ker je padalo kamenje nazaj
med množico. Položaj je postal čim
dalje kritičnejši. Orožništvo se je že
hotelo umakniti, ko so padli prvi
strel iz množice. Sedaj množica ni
navajala na orožništvo samo iz Za-
loške ceste v smeri proti Ljubljani,
ampak je hotelo orožništvo tudi ob-
koliti iz ulice pri »Majarončku« in ob
vrtu deželne bolnice proti Ljubljani-
ci. Orožništvo ni vedelo, kam bi se
umaknilo. Nekaj orožnikov je odšlo
v Leonišče. Vsled tega je pozneje na-
stala verzija, da se je iz Leonišča tu-
di streljalo na množico, kar pa sta
dr. Šlajmer in dr. De Franceschi
schi ljudstvu izbila iz glave. Pre-
rekanje med stražo in množico je do-
seglo svoj vrhunec, ko so dospeli
»knapi« iz Trbovelj ter z vso silo pri-
tisnili na kordon, da bi ga razbili.

Prvi strel.

Neki civilist je prišel za puško
orožnika narednika Ušaja ter mu na-
meril revolver na prsa. Ušaj se je ho-
tel braniti, da bi mu izbil revolver.
Civilist je sprožil ter je krogla zadela
narednika v koleno, hkratu je nekdo
drugi ustrelil na orožnika četovodjo
Koprivo. V silobranu je bil orožniški
kordon prisiljen rabiti orožje. Najprej
je hotelo orožništvo z nasadenimi ba-
joneti navaliti na množico. Ta pa se

priznajo, pa naj bi podpisalo državno
vojno posojilo. V aprilu pa plače v
tem okraju še vedno niso urejene in
tudi doklad ni od nikoder. Voloski
okraj komaj čaka, da bi bil konec
italijanske zasedbe.

je zagnala proti kordonu in začelo se
je pravo hitro streljanje iz revolver-
jev. Orožništvo je na to ustrelilo v
zrak, ker se pa množica ni umaknila,
je bilo prisiljeno nameriti orožje na
ljudi. Iz množice se je daleč zadaj na
Zaloški cesti streljalo v smeri proti
kordonu. Ker pa je bil kordon spre-
daj in zadaj oblegan od množice in
ker projektile iz revolverja niso
dosegali namenjenega cilja, je bilo
mnogo ljudi iz množice same vsled
teh strelav ranjenih. Najhujše seve-
da je bilo, ko je orožništvo začelo
streljati v množico. Kakih 10 kor-
akov od vhoda v Leonišče so obležali
prvi mrtvi. Tik ob zidu Leonišča je
padel eden izmed najbolj vnetih agi-
tatorjev izmed trboveljskih knapov.
Za njegovo ime ni bilo mogoče izve-
diti. Zraven njega boli v sredi ce-
ste sta obležala drug na drugem dva
delavca. Padla je pri tej priliki tudi
petletna punčka Jospina Hočevar,
ki so jo prenesli v mrtvašnico de-
želne bolnice, a jo je oče dal tako-
odnesti na svoj dom.

Mrtvi:

Ob pol 11. je vojaštvo zasedlo
Zaloško cesto in zastražilo oni del
ceste, kjer so ležali mrtvi in ranjeni.
Strogo je bilo prepovedano vsake-
mu razven uslužbencem Leonišča in
deželne bolnišnice približanje na me-
sto, kjer so padle žrtve. Zgodili so
se namreč neverjetni in naravnost
brutalni prizori, da je množica hotela
preteptati in dejansko napasti zdrav-
nike iz Leonišča, usmiljenke, ki so ho-
tele odnašati ranjence in mrtve. Kon-
sistorijalni svetnik Kalan je stopil iz
Leonišča na Zaloško cesto, da pre-
vidi umirajoče. Neka ženska pa ga je
pobila na tla in nek moški ga je le-
žečega začel preteptati s palco po
glavi. Lotili so se ga še drugi in le
težavo se je posrečilo konsistorijal-
nega svetnika spraviti vsega krva-
vega v Leonišče. Tudi zdravnik dr.
Krajca je množica doletela, a on
je vedel ljudstvo prepričati, kako
važno je delo zdravnikov ravno v
tem težkem času. Istotako sta dr.
Šlajmer in dr. De Franceschi stopila
med ljudstvo ter nevtrastno vršila
svojo zdravniško dolžnost, obenem
pa pomirjevalno vplivala na razbur-
jene mase.

Nekaj minut po pol 11. je bilo v
mrtvašnici deželne bolnišnice sprav-
ljenih 6 mrtvih. Ene deklica je bila
še odnešena, v Leonišče je bil prin-
šen 1 mrtvec, eden, Striša iz Gmelj-
nov, je umrl. Na cesti za kordonom
vojaštva, ki tudi poročevalcev ni pu-
stil do mrtvih, pa je ležalo še več
mrtvih in ranjenih. Med tem časom
je bilo sprejetih v deželno bolnišnico
24 težko ranjenih, v Leonišču pa 7
težko ranjenih. Lahko ranjeni so ve-
činoma odšli na svoje domove. Do
11. ure sta bila agnoscirana mrtva
delavec Segadin Alojzij, Novi
Udmat št. 13, strel v glavo, dalje ko-
vinski strugar v kurilnici Franc
Gorenjec, 31 let, stanujoč na Cesti na
loko št. 18. Pretresljiv je bil prizor,
ko so ga bolničarji prinesli na no-
silnici v mrtvašnico, kjer se je k nje-
mu zgrudila njegova žena, glasno ih-
teč: »Zakaj me niso ubogal, dragi

Francelj, prosim Te, pogledaj me še
enkrat!« Gorenjec je dobil strel v
glavo.

SLUŽBENO POROČILO.

Ljubljana, 24. aprila. Pri Leoni-
šču se je bilo ob 9. nabralo okoli 3000
oseb, ki so hoteli napraviti obhod po
mestu. Ker se je bilo bati nemirov, je
orožništvo dohod v mesto zaprilo. Iz
množice sta padla dva strela na
orožništvo, tako da sta bila dva
orožnika ranjena. Nato je množica
navajala na orožništvo in ga hotela
razorožiti, vsled česar je bilo prisli-
ljeno orožništvo rabiti orožje ter
streljati. Bilo je 20 žrtev: 9 mrt-
vih in 11 ranjenih. Med mrtvimi je 8
moških in 1 otrok.

Pozivljamo občinstvo, da se ne
zbra v gruči, da gre vsak po svo-
jem opravilu hitro naprej; zlasti naj
se mladina ne zbira na ulicah. Rodi-
telji naj skrbijo, da ostanejo otroci
doma.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 24. aprila 1920.

— **Kri je tekla danes jutraj v**
Ljubljani. Kdo je zakrivil to krvo-
prelitje, ne maramo sedaj razisko-
vati, to si prihranjujemo za kasneje,
to pa ugotavljamo tudi že danes, da
bi se bili izgreli dali preprečiti, ako
bi se bilo takoj spočetka, ko se je
videlo, kaj se pripravlja, nastopilo z
vso potrebno energijo, obenem pa
tudi z ono trezno prevdarnostjo, ki
je nujno potrebna pri takih težkih
prilikah. Iz duše obžalujemo števil-
ne nesrečnike, ki so padli morda kot
nedolžne žrtve brezvestnih hujšaka-
jev, ki pa se previdno drže v var-
nem zavetju.

— **Poziv trgovcem!** Zveza tr-
govskih gremijev in združenj v Slove-
niji naznanja vsem svojim članom,
da ostanejo vse trgovine in trgov-
ske pisarne v Sloveniji po običajnem
redu v soboto, nedeljo (na deželi) in
ponedeljek t. j. 24., 25. in 26. aprila
t. l. odprte ter pozivlje vse tr-
govce, naj se niti ne ukloni zahtevi
in morebitnemu terorizmu trgovskih
nastavlencev, ki hočejo z namera-
vano tridnevno stavko demonstrati-
ti za protidrjavno početje komun-
stov. Onih trgovskih nastavlencev,
ki ne bi prišli na delo, naj se za do-
bo stavke ne plača, o eventualnem
odpustu dotičnikov iz službe pa bo
odbor Zveze gremijev storil primer-
ne sklepe.

— **Zveza trgovskih nastavlencev**
v Ljubljani je včeraj razposlala
svojim zaupnikom poziv, naj po-
skrbijo (!), da ostanejo v soboto in
ponedeljek trgovine in kupčijske pi-
sarne zaprte. Štrajkati da treba iz
simpatije do komunistov. Ugotoviti
treba pred vsem, da ta organizacija,
ki se na veliko zove Zveza, ni orga-
nizacija, katere bi po svojem delu in
uspehih ter po članstvu smela govo-
riti v imenu trgovskih sotrudičkov in
kontorskih uradnikov v Ljubljani
in na deželi. Trgovski sotrudičniki, ki
le malo resno mislijo, vedo, da sa-
mim sebi ubijajo ekzistenco, če po-
pirajo vrste tistih, ki hočejo uničiti
trgovino. Oni nočejo biti hlapci v
konsumih, orodje v rokah agitator-
jev in teroristov, ki poznajo svobodo
le za vabo. Kdor se jim ne vda, ga
pobjejo na tla. Vsa nametna trgo-
vski sotrudičniki v, da je pri nas pri-
dnim ljudem v trgovini pot odprta.
Kdor kaj zna in je stremeti človek,
od trgovskega naraščala našega lah-
ko misli, v razmeroma mladih letih,
na samostojnost kot trgovca, vsaj pa
na vodilno mesto kot poslovodja.
Prevdarni trgovci sami vedo, da mo-
rajo biti v lepem razmerju do svojih

A Ivan je pesnik, popoln otrok, ki
moram zanj skrbeti, da ne pogine v
najzanimivejši bedi. Težko govorim
oziroma pišem o tem. Toda morda
Ti pride z Dunaja kaj do ušes, zato
je potrebno, da Ti položaj razložim.
Ivan ni vpisan nikjer, niti na tehniški
niti na univerzi. Akademski pod-
pora družva so mu torej vsa zapra-
ta, slovensko akad. podporno dru-
štvo pa razpolaga s sila skromnimi
sredstvi. Obletal sem za Ivana ves
Dunaj, a izbral sem vsaj za pol mese-
ca brezplačni znak »Mensae aca-
demicae«. Njegovi literarni honorar-
ji so malenkostni, a tudi dobrotniki
v domovini se kujajo. Seveda je zdaj
Ivan divji na ves svet, a ponočevati
le ne prestane. Pumpa, pompa... A
kdor se mu upre, jo dobi s cepcem po
glavi. »Tepec, kanali, falot, norec,
vagabund, kujon« in taki priimki se
kar vsipajo iz njegovih ust. To je
duševni pojav, ki ga psihologija ime-
nuje ressentiment — zagrenjenost.
To je duševna zastrupljenost, izvira-
joča iz jeze, zavisti, sovraštva in
malodušnosti. Osvito zavist je nji-
va, iz katere bujno poganja zagre-
njenost. Ivan je genijalen pesnik, to-
da ker realnosti življenja noče vpo-
staviti (meni se zmeša, kadar mu

»pridigujem«), trpi bedo, ponižanja
in žaljenja, ki jih drugi — negenijal-
ni — delavni, redoljubni, štedljivi in
solidni — tovariši ne poznajo. Vsi ti-
sti »tepci, podležji, falotje« itd. imajo
vedno nekaj denarja, vsak dan skro-
men obed in večerjo, so čedno oble-
čeni in obuti ter se mislijo čim preje
izpremeniti v solidne buržuje ob
strani ljubljenskih ženic; naš Ivan pa
je bohem — siromak! Tako torej se
ga je lotila mrka grdogledost in žolč-
ljivost, s katero preganja ves svet,
le mene še nekako pardonira. Hkra-
tu pa se je začela v njem razvijati
neznosna domišljavost. Spril se je že
s svojimi najboljšimi prijatelji in celo
Naceta in Toneta je naglal s psok-
kami, ki jih spodoben človek niti ne
zapiše. Se nedavno ju je hvalisal
vsakomur, da sta moderna leposlov-
ca svetovne kvalifikacije; danes pa
dokazuje zopet vsakomur, da sta
»sterilna, impotentna literata, zasta-
rela formalista, jokava pridigarja,
bedaka in povrhu vsega še — podla
značaja.« To je psihična bolezen.
Jaz se trudim, da ga ozdravim, ker
rad ga imam vzlic vsemu...

Dunaj, 4. junija 1897.

... V kratkem se zmenim z do-

movino, ker Dunaj in vsi ti Slovenci
so se mi temeljito pridružili. S to
bando ne maram imeti nobenega
stika več! Miha je bedast filistejec,
ki tišči nos ob zid in ni prav nič ma-
nje neumen kot so vsi ostali sloven-
ski filozofi. Za profesorja v Ribnici
bo dober, a za nič drugega! Ko se še
obabi, se mu zбоč treh in mirno
bo plaval poslej kot masten utrinek
po slovenski kulturni mlakuži. Bog ž
njim! Tepec in kujon je že danes, do-
movina pa poskrbi, da se izpremeni
kmalu v popolno kanali. Saj je libe-
ralec, kakor sta liberalca Nace in
Tone! Vsi trije so danes »odlični
pristaši buržuzije, ki je ni tako du-
ševno nizke in prazne nikjer, kot je
ta naša slovenska. A jaz pridem tja
doli ter začnem boj zoper njo! Tre-
ba bo silnega dela, in jaz se ga lotim.
Lotim že zaradi Mihe, Naceta in To-
neta, teh podlih kujonov! Le čakaj!
Kmalu doživijo, kako bodo bežali ti
liberalni pisarnarji in farizeji osramo-
čeni iz templja! Ta od naroda pro-
kleta stranka ne bo imela ne spome-
nika ne častnega nadpisa. Če drugi
ne bo skrbel za njeno smrt, storim
to prvi jaz. Ti poznaš moje pero in
več, da znam navdušiti in če hočem,
tudi hipnotizirati!

Dunaj, 5. julija 1897.

... Nace se je srečno oženil in
je postal urednik, Tone pa stoji pred
zadnjim izpitom ter ima supleturo
v Mariboru že zagotovljeno. Tudi
jaz sem se zaročil, te dni pobašam
svojo doktorsko diplomu ter se od-
peljem naravnost — brez oddiha —
v Novo mesto, kjer bom imel poro-
ko s svojo Anico. Prijatelj, šest let je
zvesto čakala name! V osmi šoli —
na plesnih vajah — sva si zaprise-
gla »večno« zvestobo in končno pos-
tavena svoja. Per tot discrimina! Na
poroki nama bosta za pričo njen
strik, notar dr. P. in moj mlajši brat
Karel. Kajpada pride na svatbo tudi
moja dobra mamica — mučenica
svetnica...

Ivana sem izgrešil popolnoma.
Zal mi je zanj, ker ljubim sem ga in
ga ljubim še danes. Toda postal je
neznosen. Saj poznaš moje angleško
potrpežljivost, — saj veš, da mi je
bil sv. Martin vedno vzgled dobro-
srčnosti; ali kolikor jaz vem: celo
sv. Martin je za siromaka odsekal od
svojeje plašča le polovico. Da bi se
bil sv. Martin slekel do gola in nag
odsekal domov, tega nisem čital še
nikjer. To je eno. Drugo pa jaz Iva-

nov ressentiment je postal malom-
no že patološki. Strašno, nevzdržli-
vo celo za najdebelejše živce! Tre-
je pa: Ivan je začel piti, piti in v
vjenosti je — nemogoč. Hudo mi je,
a ločiti sva se morala. Zahtevala je
to moja gospodinja, zahtevala so to
vse stranke v hiši in končno sem se
moral udati že zaradi svoje časti.

Kako se je poslovil, tega Ti ne
bom opisoval: pregrdo je. Mene je le
bolelo. Reagirai nisem ne z besedi-
co. — Odpustil sem mu že davno.
Saj se mi je bolj smilil kot zameril.
Pesnik, ressentiment in alkohol:
kako bi mogel —?

Pripis. Tu se nehajo dopis-
prijateljevi Ivana in Mihe, ubožcev.
Slavni liriki in slavni filozofi: oba sta
rastla v svojih vrlih in svojih na-
pakah. Danes počivata pri Sv. Križu
le par korakov narazen. Njuna pi-
sma pa naj poljskino bodočim literar-
nim zgodovinarjem to in ono ter naj
meni zagotovo vsaj v tem listu spo-
min, da sem bil nekaj mesecev njun
— strelovod, odvalalec njune zagre-
njenosti in duševni razkuževalec.
Nehvaležna vloga, — a prosim, da
se je ne pozabi!

Josip Knapar

delojemalcev, ker so njih sodelavci in naša trgovska prihodnost. Pri-
navajo jim tudi pravico do pošte-
nega plačila. Na zadnjem trgovskem
shodu se je to jasno povdralo. Pri-
znajo jim seveda potrebo organi-
zacije, v kateri zastopajo svoje in-
terese. Ta organizacija pa ne sme
biti socialnodemokratska ali komu-
nistična bojna zveza, ampak stro-
kovna organizacija v strokovnem
društvu, najboljši pač v pomočni-
škem odboru, ki ga predpisuje po-
stava sama. Naj se mladi nastavljen-
ci ne dajo zavesti od brezvestnih
zgagarjev, ki ne pomislijo, da danes
zavračanje dela škoduje le trgovskim
nastavljencom. Njih je veliko število,
ženskih moči je obilica, v trgovinah
je pa vsak dan manj blaga, zato pa
tudi manj potrebe po pomočnikih.

— 100.000 kron je dalo načelstvo
Konsumnega društva za Ljubljano
in okolico pred nekaj dnevi, kakor smo
čitali v časopisih, za podporo udele-
žencem pri železničarskem štrajku.
Ali je prav, da gospodarska organi-
zacija delavskih konsumentov, kate-
ro morajo voditi le gospodarski ozi-
ri, poklanja denar posredno ali nepo-
sredno za namene one gručice, ki iz
političnih razlogov vodi štrajk, stre-
sajoč državo, ne bomo razpravljali.
Povdarili bi le, da se nam vobče ne
zdi dopustno in pravilno, da-
jati tako ogromno svoto iz
gospodarskega podjetja. Da-
nes je za denar in za kapital trda.
Zaradi bogastva zavidani podjetniki
morajo iskati kredit. Tukaj pa kon-
sumno društvo tako množično razpo-
laga z zneskom 100.000 K, da načel-
stvo s kratkim ukrepom izdaja to vi-
soko svoto. Vedno slišimo, da treba
gospodarske organizacije konsumen-
tov ugodovati in podpirati iz držav-
nih sredstev. In res imajo konsumi
vsemogoče ugodnosti proti drugim
blagovni kupčevalcem. Vážna je pri
tem ta okolnost, da dobivajo blago
prednostno. V prvi vrsti oni, dočim
se branjevec in kramar na deželi za-
stojni peha, da bi kaj zbral za prazno
štacuno. Pa je še druga okolnost pri
tem velikem darilu. Dopoveduje
se, da je naloga konsumentov
dajati po čim nižjih cenah
mogoče svojim članom. Dra-
ginja naj se blaži. Prijatelji konsu-
mentje, zberite svoje misli in vpra-
šajte se: »Ali mi res dobimo blago iz
konsuma po ceni, ki se mora določiti
kot najnižja, če naš konsum dela ta-
ke kupčije pri blagu, nam namenje-
nem, da lahko vsak trenutek kakor
kak vojni dobilkar in špekulant vrže
za negospodarski namen kratkoma-
lo 100.000 kron?« Pravimo, da izdatek
100.000 K ni bil dopusten in da je go-
spodarsko neopravičljiv, ker je zoper
koristi članov konsumentov.

— Obrat na državni železnici.
Obratno nadzorništvo državnih že-
leznic v Ljubljani objavlja: Iz Ljub-
ljane so odšli danes vlaki na Jeseni-
ce, v Bujarce in Kamnik. Iz Jesen-
ic je odšel vlak proti Podbrdu, Trbi-
žu, Bačam, Borovljam in Žilpolju.
Iz Trebnjega vozi vlak proti Št. Jan-
žu, a iz Novega mesta proti Straži.
Vsi ti vlaki se zvečer vrnejo na po-
staje, odkoder so se odpeljali.

— O razmerah pri kranjski in-
dustrijski družbi. Prejeli smo to-le
pismo: »Z ozirom na dopis v »Slov.
Narodu« z dne 20. t. m. št. 89. »O
razmerah pri kranjski industrijski
družbi« prosim da mi dotični dopi-
valec naznani svoj naslov, »Narodni
svet« v Bistrici v Rožu pa naj po-
tem objektivno stvar pojasni. Dr.
M. Potočnik.« — Ugotavljamo, da
smo dotično notico napisali na po-
datkih, navedenih v dopisu, ki ga je
svoječasno o kranjski industrijski
družbi priobčil »Slovenec«. S tem,
da smo v notici zabeležili ime dr.
Potočnika, nismo hoteli le-temu ni-
česar očitati, pač pa smo imeli na-
men podčrtati, da bi bil g. dr. Potoč-
nik kot referent za Koroško kom-
petenten, da javno pojasni razmere,
ki se jih je dotaknil »Slovenec« v že
citiranem dopisu. S svojo notico,
smo hoteli samo doseči, da se opi-
sane grajene razmere pojasne ob-
jektivno od poklicane strani.

— Zglasitev oficirjev: Rezervni
peš. potporučnik Mihajlo Zupančič,
živilnozdravnik Gilbert Ignatijevic iz
Rakitovca, rez. peš. poručnik Josip
I. Banovic (Banovec) in rez. artilje-
riski potporučnik Vladimir F. Želez-
nikar se pozivljajo, da takoj, najkas-
neje pa do 28. aprila t. l. naznanijo
svoje natančne naslove »Ljubljanski
pukovski okružni komandir«.

— Na državni obrtni šoli v Ljub-
ljani se prične II. delni tečaj za iz-
obrazbo učiteljev risanja na obrtnih
nadaljevalnih šolah v ponedeljek dne
3. maja t. l. Oni gg. učitelji in učite-
lice, ki so vložili prošnje za spre-
jem, naj se zglasijo ta dan ob 8. uri
v ravnateljski pisarni navedenega
zavoda.

— Izpralovna komisija za slo-
venografo. Za predsednika izvrševalne
komisije za slovensko stenografo v
Ljubljani za letošnja leta, t. j. od

dne 1. aprila t. l. do 31. marca 1921
so imenovani: za predsednika višji
šolski nadzornik dr. Janko Bezjak;
za člane: ravnatelj l. državne gimna-
zije Fran Novak, prof. Alojzij Tavčar
in prof. Ivan Dolenc, za njih namest-
nike pa profesorji Jernej Pavlin, Jo-
sip Marn in Josip Gorečan.

— Javno brezplačno cepljenje
zoper kože vršilo se bo v Mest-
nem domu v sredo 5. in 12. maja
1920 ter petek 7. in 14. maja; za
Spodnjo Šiško v torek 4. maja 1920 v
ljudski šoli; za Vodmat v ponedeljek
3. maja 1920 v mestni ubožnici; za
Barje v ponedeljek 10. maja 1920 v
barjanski šoli. Cepjenje se prične
vsakokrat ob 4. uri popoldne. Vsi
starši, kojih otroci se niso cepili,
se pozivljajo, da jih prinese k cep-
ljenju in pa k pregledu cepilencev, ki
se vrši teden dni kasneje na istem
kraju in ob istem času. Pri pregledu
se bodo izdajala sprilovalna o cep-
ljenju, ki so potrebna pri sprejemu
otrok v ljudsko šolo. Podrobnosti so
razvidne iz razglasov, ki so nabiti po
mestu in pa na mestni deski.

— Služba božja v slovenskem
jeziku se vrši v tukajšnji evang.
cerkvi na Gosposvetski cesti v ne-
deljo ob 8. zjutraj.

— Šentjakobska napredna knjiž-
nica, Vozarski pot z koncem Flor-
janske ulice izposoja vsak ponedel-
jek, torek, četrtek in soboto od pol
6. do 8. zvečer najlepše slovenske,
srbohrvatske, češke, nemške, itali-
janske in francoske knjige. Kupujejo
se vsakovrstne knjige po najvišji
ceni.

Prejemki železničarjev.

LDU. Ljubljana, 23. aprila. Z
ozirom na razne vesti v časopisju se
uradno ugotavlja, da so prejemki že-
lezničarjev v splošnem po pravilniku
zvišani, osemurni delavnik pa prila-
gočen neobhodnim potrebam želez-
niške službe. Vesti, češ, da bi se bilo
hotelo odpraviti starostno in bolni-
ško zavarovanje so popolnoma brez
podlage.

Glede vesti »Napreja« z dne 24.
t. m., ki prinaša svoje informacije o
plačah železniških uslužbenecv, se
ugotavlja nastopih:

Na mesec dobiva		po »Napreja«		v resnici	
(v kronah):		»Napreja«		pa do	
1. strojevodja, z 20 slu-					
žbenimi leti, (poročen,					
z dvema otrokoma)	1400			3300	
2. kurjač s 30 letno slu-					
žbo, poročen in z enim					
otrokom	1300			2700	
3. vlakovodja z ženo in					
petimi otroci (po 12					
letni službi)	1865			2460	
4. strokovnik, poročen					
in s sedmimi otroki,					
ki mora živeti, ker ne					
dobi stanovanja, ločeno					
od svoje družine, ima					
torej dvojno gospo- dinjstvo, po trinajstih					
službenih letih	2100			2788	
5. navadni delavci, vste-					
vši vse prejemke	1100			820	

Turistika in sport.

Zborovanje jugoslovanskega olimpi-
skega pododborja Ljubljana se vrši danes
in jutri v mestni posvetovalnici in ne v
Unioni.

Na Koroško Slovesno in jugosloven-
sko občinstvo, ki si želi letos prijetnih le-
tovišč, opozarja Jugoslovanski generalni
komisariat za tujski promet na naša koro-
ška jezera: Vrbsko, Baško in Klopniško
jezero, kjer se hotelirji in gostilničarji
pridno pripravljajo za sprejem letoviščar-
jev in turistov. Krasota teh jezer bo go-
tovo privabila mnogo gostov v te divne slo-
venske kraje. Ne glede na dejstvo, da se
bodo letos kot prvega leta odviljenega tui-
skega prometa potrdili gostilničarji in ho-
telirji, v vsakem oziru ustreči našim go-
stom, nas veže tudi kot Jugoslovane na-
rodna dolžnost, da podpremo s svojim
posetom narodno misel v teh dosedaj samo
od Nemcev posejanih krajih. Kakor se ču-
je, so prehranjevalne in življenjske prilike
precej ugodne in tudi cene se preveč pre-
trane. Železniška zveza iz Ljubljane je ja-
ko ugodna. Za Vrbsko jezero se peljemo
do Svetne vasi, kjer prestopimo na vlak,
ki pelje do Vetrinje; odtod bodo ob vlakih
vedno vzorne prilike na Vrbsko jezero na
razpolago. Glede Vrbskega jezera opozar-
jamo na letovišče in kopališče Majernik,
na Sekiro, Ribniko, Marja na Otoku in
Logovec. Za Baško jezero prestopimo v
Podrožni odkoder nas popelje vlak v dobri
pol uri na ta biser naših malih jezer. H
Klopniškemu jezeru se peljemo, ako se bo
oživilovirja avtomobilska zveza Kranj-
Jezerko-Velikovec, s avtomobilom do Do-
brivasi, odkoder je samo pol ure hoda do
jezera, ali pa preko Maribora in Dravce-
grada do železniške postaje Sita vas, od-
koder je približno ravno tako daleč. Koro-
ška jezera pripravljajo posebno cenim
jugoslovanskim letoviščarjem, ki bi na naših
morda volj prestopa na Bledsko ali Be-
linskem jezeru in bi vendar hoteli vti-
vati prijetnosti jezer naših letovišč.

Sokolstvo.

Izobraževalni odsek Sokola I. vabi k
predstavitvi, ki se vrši v soboto, 24. t. m.

ob 20. uri v društvenem lokalu Trg Tabor
št. 2. Predava g. L. Puhar, uradnik pover-
leništa za soc. skrbstvo. Tema: Alkohol
in telo. Dostop le za moške. Zdravo!

Telovadba članov Sokola v Ljubljani
se vrši vsaki ponedeljek, sredo in petek ob
8. do 10. ure zvečer. Prihodni teden se
prične z večbo proste telovadbe na šport-
nem prostoru S. K. »Ilirije« poleg držav-
nega kolodvora. Pripust na športni prostor
imajo samo telovadci, ki bodo opremljeni s
posebno legitimacijo, izdano od v. d. zbora.
Večbalo se bodo začelo vsak popoldan.
Opozarjamo vse brate telovadce, da priha-
jate redno k telovadbi, ker se bo pripu-
ščalo k javnim nastopom le one, ki bodo
za to temeljito pripravljene. Večbe redovnih
vaj za brate, ki nosijo kroj, se vrše vsaki
petek od pol 7. do pol 8. ure zvečer. Vad.
zbora.

Ženski odsek Sokola v Kamniku pri-
redi dne 24. t. m. ob 8. uri zvečer in v ne-
deljo, dne 25. t. m. ob 5. popoldne telovad-
no akademijo v prostorih Društvenega do-
ma v Kamniku. Prireditve se vrši v pro-
slavo petdesetletnice ustanovitve ženskega
odseka v Praškem Sokolu. Spored: I. Na-
govor. II. Golenke proste vaje. III. Golen-
ke z praporci. IV. Ženski naraščaj z obro-
ki. V. Članice, (češke proste vaje za vse-
sokolski zlet v Prago leta 1920). VI. Za-
ključna skupina. VII. Igra. Sodeluje iz pri-
jaznosti Kamniški salonski orkester.
Zdravo!

Sokol I. Napovedani pežilet Orle-
Škofelja se odloži na eno prihodnjih ne-
delj. Odbor.

Sokol II. Telovadna akademija dne 1.
maja na Realki bo pokazala, koliko
smotnega in lepega se zamore naučiti
mladina. Je pa tudi zelo ponosna na svoj
prvi letošnji nastop in komaj pričakuje te-
ga dne. Starši in vsi prijatelji udeležite
se telovadbe na ljubo vaših malih in radovali

Telefonska in brzojavna poročila.

Stavke.

SITUACIJSKO POROČILO.

LDU. Ljubljana, 23. aprila.
Uradno se poroča: Promet po vseh
prograh državne železnice v Slove-
niji je skoraj popolnoma vzpostavljen.
Na vseh teh progah je vozil po
en vlak v obeh smereh. Zmanjšani
normalni promet je bil izveden brez
incidenta. Južna železnica je danes
zjutraj odpravila en vlak v Maribor
in dva v Logatec. Iz Logatca sta pri-
šla zjutraj dva tovorna vlaka z Ži-
vili za Avstrijo. Število delavolnih
železničarjev narašča. V mnogih
medpostajah, med temi na Jeseni-
cah, so se prijavili na delo skoraj
vsi železniški uslužbeni. Železni-
čarji, organizirani v narodni stro-
kovni organizaciji »Zvezi jugoslo-
venskih železničarjev« so večeraj po-
polodne sklenili, da nastopijo danes
zopet delo. Za 21. in 22. t. m. napo-
vedana splošna stavka se je popolno-
ma izjalovila. Strokovna komisija
socialističnih delavskih organizacij
pozivlje danes na novo tridnevno
splošno protestno stavko od jutri v
soboto zjutraj do ponedeljka dne 26.
t. m. zvečer. Krščansko-socialne de-
lavske organizacije so izjavile, da se
ne pridružijo tej stavki. Vsi listi,
razen socialističnih, obsojajo toliko
od komunistov izzvano železničar-
sko stavko, kakor tudi novonapove-
dano splošno protestno stavko.

LDU. Zagreb, 23. aprila. Danes
ob 12. se je pričela generalna stavka.
Ni znano kako dolgo bo trajala, to-
da čuje se, da bodo polizkušali neka-
teri lastniki jutri odpreti svoje tr-
govine in delavnice.

LDU. Sarajevo, 23. aprila. Danes
je poleg večerajšnjega števila
vlakov odšel nov tovorni vlak na
progi Sarajevo - Gruž v obeh sme-
reh. Istotako je odšel na progi Se-
mozovac - Čežka po en tovorni vlak
v obeh smereh. Na delo se je vrnilo
skoro vse osebje. Železniško ravnat-
elstvo upa, da bodo jutri ob 12. dalje
vozili skoro vsi vlaki normalno.

LDU. Zagreb, 23. aprila. Danes
točno ob 12. opoldne je izbruhnila v
Zagreb generalna stavka. Sindikal-
ni svet delavskih organizacij je imel
snoči sejo, na kateri so sklenili z
ozirom na dogodke v mestnem za-
stopstvu v znak protesta proglasiti
enodnevno generalno stavko. Z ozi-
rom na to, je generalna stavka pro-
glašena za 24 ur ter bo trajala od
danes opoldne do sobote do 12. opol-
dne. Mir se ni doslej nikjer kalil. Po-
licija je izdala proglaš, s katerim se
do nadaljne odrede prepoveduje
vsako točenje alkoholnih pišč v jav-
nih lokalih. Oblasti so ukrenile vse
potrebne varnostne odredbe za pri-
mer, da bi se skušal rušiti red in
mir. Vodstvo sindikalnih organizacij
(komunisti) je izdalo proglaš, s ka-
terim se poziva delavstvo, naj mir-
no, trezno in dostojno izvede to
stavko.

LDU. Gradec, 23. aprila. (DKU.)
Tu se je vršilo večeraj mnogobrojno
obiskano zborovanje graške krajev-
ne skupine zveze industrijskih na-
meščancev, na katerem je bilo v
zastopstvu glavne skupščine, ki se
je vršila od 15.—18. t. m. na Du-
naju, sklenjeno, začeti danes popol-
dne ob desetih stavko. Podjetja, ki
izdelujejo živila, so zasedaj le iz-
yzeta.

se boste i vi ž nlihi. Spored se objavimo.
— V osnutku je naša društvena knjižnica.
Žal je ista še zelo mala, odnosno pomank-
ljiva, vsled česar prosimo naše kroge in
p. n. občinstvo, da nam daruje po svojih
močeh lepo berilo. Darila sprejema br.
Miko Krapež, trgovec, Jurčičev trg. —
Cas poletnih nastopov je pred vrati. V to
svrhu smo si omislili fanfaro, ki je že pri-
čela z vajami. Vabimo vse, ki imajo smisla
za to glasbo, odnosno one, ki imajo svoje
instrumente, da se priklase br. načelniku.
Nekaj instrumentov je še prostih. — Pri-
pravljajte se za dostojne javne nastope,
uredite nemudoma kroje.

Bratska društva in sokolstvu naklo-
njeno občinstvo se opozarja na »malnikov
večere«, ki ga priredi dne 8. maja t. l.
društvo za zgradbo Sokolskega doma So-
kolu I. v veliki dvorani hotela Union. Spo-
red zanimiv in mnogovrsten, namen pri-
reditve plemenit, zato si rezervirajte ta
večer za to prireditelji Zdravo!

Društvo za zgradbo Sokolskega doma
Sokola II. opozarja vsa bratska društva in
občinstvo na svojo veliko pomladansko
prireditve dne 13. junija t. l. v Hribarjevem
gaju.

Društvene vesti in prireditve.

Prvo društvo hišnih posestnikov v
Ljubljani naznanja svojim članom in dru-
gim hišnim posestnikom ljubljanskim, da
se je za dan 2. maja t. l. določeni občni
zbor in protestni shod vsled nastalih raz-
mer preložil za nekaj tednov in se bo dan
všitve pravčasno objavil v časopisju.
Vsi hišni posestniki dobijo za povzemanje na-
lagaščin in druga potrebna pojasnila v naši
društveni pisarni.

MIR IN RED NA JESENICAH.

Jesenice, 24. aprila. Železniški
promet se vrši v polni meri. Na delu
so vsi razen enega, ki je ušel. Od
jutri naprej vozijo vlaki redno in si-
cer tako, kakor pred stavko. Tudi
sedaj vozijo vlaki v vse smeri, tako
Bohinjsko Bistrico, Trbiž in na Koro-
ško. Delavci v tovarni ne stavka-
jo. Mir in red se doslej ni kalil.

DR. ŠURMIN POSREDUJE V ŽE- LEZNIČARSKI STAVKI.

LDU Beograd, 23. aprila. Mini-
ster za socialno politiko dr. Djuro
Šurmin je posetil ministra za promet
dr. Korošca in mu sporočil, da je
Savez saobračajnih i transportnih
radnika i službenika v Jugoslaviji
zahteval od njega posredovanja v
svrhu pričetka pogajanj. Na podlagi
tega je minister za socialno politiko
prosil ministra za promet, naj mu iz-
javi, pod kakimi pogoji bi se mogla
pogajanja pričeti in na kakih podlagi.
Minister za promet je izjavil, da je
potrebno, da se vsi železničarji in
uslužbeni takoj vrnejo na delo in
čim bodo to storili, pristaja na to, da
prične pogajanja z delegati železni-
čarjev z ozirom na njihove materij-
elne zahteve.

POLOŽAJ V SUBOTICI.

LDU Subotica, 23. aprila. Včeraj
je ves dan in vso noč vladal popoln
red in mir. Civilne in vojaške oblasti
so popolnoma na višini svojega po-
klca, umerjenosti, humanosti in od-
ločnosti. Mestno prebivalstvo, od
najvišjih do najnižjih, sodeluje pri
uduševanju vstaje. Predstavniki
oblasti so izjavili zahvalo rodoljub-
nemu zadržanju meščanstva.

LDU Subotica, 23. aprila. Mad-
žarski sprednji oddelki ob meji so
neobičajno ojačeni. To se zlasti opa-
ža na Reški in pri Sv. Mihaelu Tö-
röku.

LDU Subotica, 23. aprila. Aretir-
ali so nekaj desetoric voditeljev
madžarskih upornikov. Preiskava,
ki se vodi, kompromitira mnogo
ugledne osebe iz vodilnih krogov v
Budimpešti. Za sedaj se doznajajo
med ostalim nastopna imena: pol-
kovnik Lehar, poslanik Smerscany
in minister Bonitzky.

NITTI SE ZAVZEMA ZA DOSTOP AVSTRJE NA MORJE!

LDU Dunaj, 23. aprila. (DKU.)
Budimpeštanski list »Nemzet Ujsag-
trdi v vesti, ki jo prinaša iz Lugana,
da zahteva Nitti za revizijo saint-
germanske mirovne pogodbe in za
dostop do morja od Avstrije dva po-
goja, namreč da se Avstrija odpove
gospodarski in trgovinski pogodbi z
Jugoslavijo — ter zahtevi po Zapadni
Madžarski. Njegov dopisnik je iz po-
učenih krogov baje izvedel, da je Av-
strija že sprejela ta dva pogoja. Z
merodajne strani pa se izjavlja, da
vest nikakor ne odgovarja resnici.

NEMŠKA NOTA GLEDE RAZO- ROŽENJA.

LDU. Pariz, 23. aprila. (DKU.)
Agence Havas javlja iz San Rema:
Nota, v kateri zahteva Nemčija, naj
se ji dovoli imeti pod zastavo
200.000 mož, je napravila v konfe-
renčnih krogih velik vtis. Zdi se, da
se je od Italijanske in angleške strani

sprejela brez razočaranja in celo s
gotovo dobrohotnostjo.

LDU. Berlin, 23. aprila. (DKU.)
»Vossische Zeitung« javlja iz Lon-
dona: V notih, kjer prosi Nemčija,
naj si je dovoli imeti pod zastavo 200
visoč mož, se opozarja med drugim
na to, da bi se v primeru da se oja-
či akcija boljševikov za revoluci-
onarno gibanje, pojavilo to gibanje
po vsej deželi naenkrat in s
večjo silo, kakor dosedaj. Potem ne
bi zadostovala dovoljena množina
vojakov za potlačanje ustaje.

VSA TRACIJA SE PRIKLOPI GRŠKI.

LDU. Berlin, 23. aprila. (DKU.)
»Vossische Zeitung« poroča iz San
Rema: V svoji snočni je konfe-
renca nadaljevala določitev meje
Turčije do Cataldže. Obe Traciji se
priznata Grčiji, ki bo torej segala do
Črnega morja z Jedrenom vred.
Bolgarija dobi gospodarske pravice
ob izlivu Marice.

REVOLUCIJA V MEHIKI.

LDU. Amsterdam, 23. aprila.
(DKU.) »Algemeen Handelsblad« po-
roča iz New Yorka: Revolucija v
Mehiki se stalno razširja. Ustahi so
s treh strani obkolili Carranza v
glavnem mestu Mexico, tako da mu
preostaja ednole izhod proti Vera-
cruzu. Potrjuje se vest, da se je ge-
neral Gomez, poveljnik zveznih
čet v najvažnejšem pristanišču za
petrolej Tuxpanu, pridružil ustaške-
mu generalu Palazu, vsled česar je
ogrožena preskrba zveznih držav s
petrolejem iz Tampica. Ker se na
mehikanskih železnica kurji s pe-
trolejem, je vsled teh dogodkov po-
ložaj Carranza zelo ogrožen.

Borze.

LDU Curli, 23. aprila. (CTU)
Devize: Berlin 9.25, Holandija
206.75, New York 565, London
21.94, Pariz 35.70, Milan 24.30, Bru-
selj 36.20, Kodanj 97, Stockholm
123.25, Kristijanija 112, Madrid
96.20, Buenos Aires 250, Praga 8.80,
Zagreb 3.35, Krakov 2.40, Budimpe-
šta 255, Varšava 2.95, Dunaj (denar)
2.70, avstrijske žigosane krone (de-
nar) 2.70.

Nakup francoskih deviz.

LDU Beograd, 22. aprila. Vlačni po-
stopke za odobrenje nakupa deviz v vred-
nosti preko 100.000 francoskih frankov, ka-
kor tudi deviz za osebne potrebe, je dolo-
čen v zmislu sklepa ministrskega sveta od
19. marca t. l. in pravilnika finančnega mi-
nistristva.

Finančno ministrstvo odreja, da se
morajo pri zahtevi deviz za potrebe tr-
govskega uvoza predložiti poleg prošnje:
a) za blago, avroženo na gotovo mesto
od 1. januarja 1920, povodom predložitve
prošnje: 1. spričevalo o državljanstvu,
2. spričevalo o protokoliranju tvrdke, ki se
predloži samo enkrat in sicer povodom pr-
ve prošnje, 3. spričevalo trgovske zborni-
ce, v katere delokrog spada dotična trd-
ka, o obrtu pred vojno, in ali je dotična trd-
ka tedaj obstojala, in ali bi po mnenju
zbornice bilo potrebno odobriti izdajanje
zahtevanih deviz z ozirom na sedanje de-
lo obrti in solidnost prodajnih cen dotične
trdke, 4. izvleček iz knjig, s katerim se potrjuje
obstoj dolgov za uvoženo blago, potrjen
od principala s posebno izjavo, da se isti-
nost poročila potrjuje, kakor tudi obve-
brava vsak čas pregled knjig po osebah, ki
bi bile radi tega poslane od finančnega mi-
nistristva, 5. izjava v prošnji sami o tem,
ali se razpolaga z devizami ali valutami, v
kaki količini po monetah, 6. spričevalo pri-
stojne davčne oblasti o predloženih izjavi
za določitev davka na podlagi poslednje
naredbe, kakor tudi o položaju vsoti, ki bi
se imele do tega časa položiti na račun
davka;

b) za blago, ki se ima želo uvoziti:
1. spričevalo o državljanstvu, 2. spričeva-
lo trgovske zbornice o protokoliranju
tvrdke, ki se predloži samo enkrat, in sicer
povodom prve prošnje, 3. spričevalo tr-
govske zbornice, v katere delokrog doti-
na trdka spada, o obrtu pred vojno, ali je
dotična trdka tedaj obstojala, in ali bi po
mnenju zbornice bilo potrebno odobriti iz-
dajanje zahtevanih deviz z ozirom na današ-
nje delo obrti in solidnost prodajnih cen
dotične trdke, 4. seznam blaga, ki se ima
uvoziti in ki ni prepovedan s sklepom mi-
nistrskega sveta od 19. marca t. l. 5. izja-
va v prošnji sami o tem, ali se razpolaga
z devizami ali valutami, v kaki količini po
monetah, 6. spričevalo pristojne davčne
oblasti o predloženih izjavi za določitev
davka na podlag

Gospodarske vesti.

— Cenežni les na stavbištvo in mizarstvo. Na iniciativno odseka lesne industrije se v Zvezi industrijcev že pred tedni začela pogajanja med odsekom lesne industrije in odsekom stavbne stroje, ki merijo na preskrbo domače stavbne in mizarne industrije in obrti z lesom po primerli ceni. Skupno posvetovanje dne 12. aprila t. l. je dovelo do načelnega sporazuma. Za ugotovitev konkretnih ukrepov se je vnovič sklical sestanek na 16. aprila t. l. Med ukinjenja železniškega prometa se je dosegla sklepčnost odsekov, tako da ni bilo do obveznih sklepov, pač pa so se posušile važnejše podrobnosti in odredile se potrebne priprave. Čim se železniki odločijo, se nemudoma skličejo delegati obeh odsekov, da zaključijo pogajanja. Potek dosedanjih dogovorov je vsestranski ugoden in ni dvoma, da pride do pozitivnih rezultatov. Potrebe našega stavbišča in mizarstva na lesu se bodo krile po bistveno nižjih cenah, ki se za več mesecev naprej določijo. Železi in da javnost pravijo umeva in upošteva težkoče, ki obremenjujejo naša obrata, ter da podpira gospodarske organizacije v njih stremeljenju po zdravem razvoju delavnosti. V sedanjem kritičnem času je posebnega pomena nesebično prizadevanje po ozdravitvi ljubljskega gospodarstva.

— Podaljšanje roka za uvoz prepovedane blaga. Glasom brzojavke generalne direktije carinske uprave št. 27.343 se je dodatno k naredbi z dne 23. aprila 1920 o št. 22.892 o prepovedi uvoza, rok za uvozno ekspedicijo blaga, ki je prepovedano, podaljšal do 31. marca 1920. Blago,

ki je do tega dne prišlo na našo carinico, ostrema je bilo do 31. marca odpravljen in inozemskih postaj za našo carinico, se dopolni k uvozu in se proti plačilu carine izloči interesom.

— Izvoz siliv in polnega. Finančno ministarstvo objavlja: Z ozirom na to, da se glavni trg za prodajo naših siliv in polnega nahajajo v deželah, ki nimajo dovolj zdrave valute in kar je valod neurjenega železniškega prometa težko mogoče hitro transportirati naše produkte v druge države, oddaljene od naše zemlje, je ministriški svet odobril, da se izvoz siliv in polnega iz naše države v toliko olajša, v kolikor se dovoljuje, da se izvozniki morejo zagotoviti pri centrali za plačila v inozemstvu vrednosti gotovega denarja blaga (siliv, pekmena) v nemških markah, naših dinarjih in čehoslovanskih kronah.

— Svetovna produkcija sladkorja. Vsi svetovne vojne se je produkcija sladkorja v posameznih državah zelo spremenila. Med tem ko je v Nemčiji in na ozemlju bivše monarhije padla na in pod 1/4 mirovne produkcije, se je v kolonialnih produkcijah trsnega sladkorja zelo dvignila; predvsem bi bilo tu omeniti Kubo, Portorico in Zaprado Indijo. Sledeča statistika je najboljši dokaz, kako je vojna vplivala na sladkorno industrijo: V Evropi je produkcija leta 1913/14 Nemčija 54.360.000, Avstro-Ogrska 33.766.000, Nizozemska 4 mil. 628.000, Švedska 2.744.000, Danska 2 mil. 914.000, Belgija 4.580.000, Francija 15 mil. 620.000, Rusija 33.760.000, ostale dežele 10.856.000, skupaj 163 milijonov 228.000; leta 1919/20 Nemčija 15 milijonov Avstro-Ogrska 11.700.000, Nizozemska 4 mil. 760.000, Švedska 2.900.000, Danska

3.260.000, Belgija 2.940.000, Francija 3 mil. 800.000, Rusija 7.000.000, ostale dežele 6.000.000, skupaj 54.360.000. Prodnostna celotna Evropa je padla valod vojne na tretjino. Najbolj je padla v Nemčiji in v Rusiji, potem v Avstriji in v Belgiji. Medtem ko se nevrvalne dežele celotno nebelno napredovale v produkciji, v Ameriki se je situacija v tej industriji razvila med vojno na sledeči način: leta 1913/14 Združene države 14.472.700, Kanada 200.000, Cuba 51 mil. 954.000, Portorico 4.000.000, Sandvichski otoki 11.912.500, Angl. Zahodna Indija 2.402.400, Francoska Zahodna Indija 1 mil. 573.000, Srednja Amerika 5.271.400, Brazilija 4.067.900, Argentina 5.000.000, Peru 3.333.400, ostala južna Amerika 3.274.500, Amerika skupaj 112.975.000; leta 1919/20 Združene države 18.540.000, Kanada 400.000, Cuba 90.000.000, Portorico 8 mil. Sandvichski otoki 11.000.000, Angl. Zahod. Indija 4.340.000, Francoska zahodna Indija 4.100.000, Srednja Amerika 5.100.000, Brazilija 3.500.000, Argentina 5.000.000, Peru 5.000.000, ostala južna Amerika 2 milijona 740.000, Amerika skupaj 154.920.000. Medtem ko Združene države kljub naporu niso mogle izdatno zvišati produkcije, se je na Kubi, ki je bila ob začetku svetovne vojne enako vsakoroj v trnem kot Nemčija v pesnem sladkorju, povzdignila produkcija za 40 milijonov stotov in ima še nadaljno bodočnost razvoja. V Aziji je bila produkcija sledeča: leta 1913/14 Japa 26.904.000, Filipini 4.500.000, Formosa in Japonsko 4 mil. 080.000, Angl. Indija 45.830.000, skupaj 81.314.600; leta 1919/20 Japa 26.000.000, Filipini 4.000.000, Formosa in Japonsko 6.000.000, Angl. Indija 56.000.000, skupaj 92.000.000. Na Javi je produkcija padla, ker

ni bilo za transport starih zalog dovolj ladij in sta stali zalogi dveh let neprodani. V Angliji Indiji pa se je s podporo Anglije produkcija sicer še zelo razvila, vendar je bila v bodočnosti še nadaljni razmah. V Afriki izgleda produkcija sledeča: leta 1913/14 Mauritius 4.996.000, Natal 1 mil. 714.300, Réunion 715.600, Mozambique 600.000, Egipt 1.297.400, skupaj 9 milijonov 493.300; leta 1919/20 Mauritius 4 mil. 940.000, Natal 3.000.000, Réunion 1 milijon, Mozambique 1 milijon, Egipt 1.800.000, skupaj 11.640.000. Razen na Mauritiusu se je povsod produkcija zvišala in sicer skupno za 2.200.000 stotov. Znižanje produkcije na Mauritiusu je samo prehodno padlo. V Avsotvotne produkcije sladkorja leta 1913/14 Avstralija 4.500.000, Fidži-otoki 2 milijona, skupaj 6.500.000; leta 1919/20 Avstralija 5.500.000, Fidži-otoki 1.300.000, skupaj 6.700.000. Tudi v Avstralski skupini se je produkcija dvignila, dasi bolj neznatno. Iz vsega navedenega rezultira sledeča slika svetovne produkcije sladkorja leta 1913/14 Evropa 163.228.000, Amerika 112.975.000, Azija 81.314.600, Afrika 9.493.300, Avstralija 6.500.000, skupaj 373.510.000, leta 1919/20 Evropa 56.600.000, Amerika 154 milijonov 920.000, Azija 92.000.000, Afrika 11.640.000, Avstralija 6.700.000, skupaj 321.860.000. Medtem ko je Evropa padla v produkciji na eno tretjino, so vse druge države napredovale in bi kriza ne bila občutljiva, ako bi bilo za transport dovolj ladiskoga prostora na razpolago. Razmerje med trstnim in pesnim sladkorjem je sledeče: leta 1913/14 pesni sladkor 175 milj. 808.000, trstni sladkor 197.702.900, skupaj 373.510.900; leta 1919/20 pesni sladkor 73 mil. 880.000, trstni sladkor 247.980.000, sku-

pa 321.860.000. Medtem ko sta si pred vojno obe produkciji skoro držale ravnotežje, presega sedaj produkcija kolonialnega sladkorja 3½kratno pesni sladkor.

— G. Podomavski plovba. »Pravda« poroča: Doznavamo s poučene strani, da dela angleški konzorcij, ki mu je uspelo odkupiti večino dežic madžarskega rečnega in pomorskega broderskega društva in romunske plovbene družbe, da odkupi tudi celokupen plovni park broderskega sindikata v naši državi in da dobi od naše države koncesijo, s katero bi v svojih rokah popolnoma monopoliziral donavsko plovbo. Konzorcij je obetal med drugim, da bo zgradil moderna rečna pristanišča na vseh važnih prometnih točkah. Na veliko soboto so zastopniki te družbe odpotovali v Veliko Oradište, da prouče hidrografske in plovne razmere v tem odseku. LDU.

Glavni urednik: Rasto Pustoslemšek. Odgovorni urednik: Božidar Vodeb.

Kupi se otroški vozček. Se dobro ohranja. Ponudbe na poštni predal 100. 2000

Proda se skoro nova sobna kredenca iz prehovine, zelo masivna z ogledali in brušenim steklom. Naslov pove upravništvo Slovenskega Naroda. 2890

Proda se polovica hiše obstoječa iz 6 sob, 2 kuhinje in dvorišča. Naslov pove uprav. Slov. Naroda. 2899

Proda se na parceli št. 116/1 k. o. Gradišče predmetje ob Tržaški cesti, poleg Oblakove gostilne, se odda za leto 1920. Pojasnila pri Eberlu, Vojkova ulica 1, II. nadst. 2898

Velika zaloga

umetnih plošč, obrobov za pokalice, drobočkov za otroške vozčke, vseh vrst gozi; plošče za visoki tisk ustrezajočim najvišjim zahtevam itd. M. Rind & Comp. Wien XIV. Ullmanstrasse 12. 2912

Vabilo
k
35. rednemu občnemu zboru
Posojilnice v Črnomlju, t. z. z. l. z. ki se vrši
dne 9. maja 1920 ob pol 3. uri popoldne v posojilniški prostori s sledečim
DNEVNIM REDOM:

1. Poročilo načelstva o poslovanju leta 1919.
2. Poročilo računskih pregledovalcev o računskem zaključku za l. 1919 in razdelitvi čistega dobička.
3. Poročilo o reviziji izvršeni dne 13. in 14. aprila 1920 po Zvezi slov. zadrug v Ljubljani.
4. Predlogi.

V slučaju nesklepnosti vrši se drugi redni občni zbor na istem kraju in z istim dnevnim redom pol ure kasneje t. j. ob 3. uri brez ozira na število zastopanih deležev.

Načelstvo.

Inženier dr. Miroslav Kasal
oblastveno poverjeni stavni inženir
Ljubljana, Hladerjeva ul. 7.

Specialno stavbo-
no podjetje za be-
tonske, železobeto-
nanske in vodne
— zgradbe. —
— Izraba —
vodnih sil.

Slamnike
barva v vseh
niansah in čist
tovarna Jos. Reich.

Dve strešnici. Zanesljivi, izkušeni, zelo energični dve strešnici se iščeta proti takojšnjemu sprejemu za bolnišnično bratovsko skladišče v Trbovljah. Prošnje je naslavljati na bratovsko skladišče v Trbovljah. 2875

Iščemo prvovrstno kontoristino, ki popolnoma obvlada slovensko in nemško stenografijo ter piše izborna na stroju. Strojne tovarne in tiskarne v Ljubljani. 2878

Več tesarjev se sprejme takoj v trajno delo. Avton Steiner, Jeramova ul. 11, Ljubljana. 2773

Želodčna tinktura lekarija Piccolija v Ljubljani, Dunajska cesta, krepča želodec, pospešuje prebavo ter odprti telesa. — Naročila proti povzetju. 10661

7 železniških tračnic na prodaj. Naslov: Franc Vrtnec, Siropaja vas 26, pri Ljubljani. 2904

Proda se posestvo z gostilniškim obtom v bližini Ljubljane. Polzve se Trnovski pristan 14. 2903

Ledna omara (Eiskasten) dobro ohranjena jo na prodaj. Naslov pove upravništvo Slov. Naroda. 2902

Harmonij skoraj nov se takoj prodaj. Naslov pove upravništvo Slovenskega Naroda. 2897

P VIII 89/13—24 2901

Oklic. Potom prostovoljne sodne dražbe se prodaj
v torek dne 27. aprila 1920 popoldne ob 3. uri

pod cerkvijo sv. Jurija v Stožicah in v Zlebcu pri Mali vasi približno 31.433 m² posekanega hrastovega lesa. Ponudniki imajo največje ponudke plačati takoj sodnemu odposlancu ter spraviti kupljeni les proč najkasneje do 10. maja 1920.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. VII, dne 20. aprila 1920.

Iščem 2 onirja z družinami, za trajno delo proti dobremu plačilu. Ivan Molnar, Ljubi. 2738

Klavirje
pianine in harmonije, prodaja in izposoja Alfons Brosnik, največja zaloga vseh glasbil, muzikali in strun. Ljubljana, Kongress trg 15. 2887

Pozor! Zabeležite naslov! Pozor!
Kdor želi kupiti prava suha bukova drva po nizki ceni; naj jih naroči pri "CENTRALI DRV" Ahacijeva cesta 10, tramvaj-ska postaja: Sv. Petra cerkev. Postrežba točna in kulantna. 1549

Prodajem vagon lanenega semena, kupujem zajčje kože
Gjorgje Grujić
Beograd Miletića ul. 15.

Obl. koores. informacijski zavod
"Drago Beseljak"
Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5

dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu in inozemstvu. V abonentu ter posamezno cene zmerne.
A I 388-20-

Dražbeni oklic.

Na javni prostovoljni sodni dražbi se bodo prodale dne
29. aprila 1920 ob 9. uri dop. v Ljubljani, Pod tranšo št. 2 po rajnem Julesu Hanhartu ostavljene premičnine in sicer: sobna in jedilna oprema, tele-sno in posteljno perilo, moška obleka, francoske knjige, popolni Brockhausov leksikon, 1 preproga, 1 zastor, 1 šivalni stroj in 1 puška.
Reči se mora ogledati na dan prodaje pol ure pred dražbo na licu mesta.
Okrajno sodišče v Ljubljani, oddelk III dne 21. aprila 1920. 2891

Vanilinov sladkor

prašek za pecivo "Mirodije": poper, cimet, klinčci, piment, kumena, paprika, odprto in v kartonih a 130 omotičev, čaj v omotih vseh veličin. Cimet italijanski v orig. omotih po 1 kg, specerijsko in kolonialno blago na veliko. — Kupujem in prodajam vse vrste živil. Zahtevajte in poslijite ponudbe. Gjorgje Vuković Zagreb, Mikloševa ulica.

Elektrotehnik
MAKSO SARTORY
Zabjak št. 3.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela in poprave. 2775

Slamnike in klobuke
vseh vrst sprejema v popravilo franje CERAR, tovarna slamnikov v Stobi, pošta Domžale pri Ljubljani.
V Ljubljani se sprejema pri trvdki Kovačević in Teršan, v Prešernovi ulici št. 5, kjer se na razpolago tudi najnovejši vzorci. 1771

Les
vsake vrste tesan, žagan in okrogli kupi vsako množino
Malenšek M.
lesaržec
Maribor.
Zitarsko izvoznika radnja Vase I. Kovačevića
Sibac, Srbija, Telefon 10,
Izveštava zainteresovane, da ima vsek v svojih magazinih svih ovosemest-skih proizvodov kao: pšenice, mehl (ovsa), ječmena, a naročito, kukuruz, i u stanju je liferovati najveće količine. Adrese za telegram: Kovačević Sibac. 2900

Vsakovrstne slamnike, različne turbice, predpražnike, slamnate šolne in druge ple-tarske izdelke priporoča po primerni ceni g. trgovcem
Franje CERAR, tovarna slam-nikov v Stobi, pošta Domžale pri Ljubljani. 1772

Pnevmatike
in zračnice v vseh dimenzijah v zalogi.
„PROMET“
tehnično industrijsko podjetje družba z omeji. zavezo
Automobilno odeljenje
Ljubljana, Selenburgova ul. št. 4.

Bakrene žice in žarnice
110, 120 in 150 Volt. v veliki množini na razpolago pri
Štebi & Tuječ, Ljubljana
Klemenčeva cesta št. 26.

Poljedelski stroji.
Mlatnice za ročni in vrtilni pogon, vrtila, čistilnice, trijerje, slamočernice za pogon s roko in silo, sadne in vinske stiskalnice, sadne mline, brzojarilnice, stiskalnice za seno in drugo ima vedno v veliki izbiri lastnica po umirjeni soprogu
FRANC HITTLJU v Ljubljani, na Sv. Martina cesti 2.
Edina zaloga poljedelskih stro-jev iz tvornice UMERTH & Comp.
2463

„BALKAN“
Trgovska Spedijska in komisijska delniška družba. — Brzojavni naslov: „Balkansped“
TRST, tel. int. 20—30
LJUBLJANA, tel. int. 289
MARIBOR, tel. int. 373
Ekspozitura WIEN, Opernring 21.
Spedijska vseh vrst. Sprejemamo blago v skladišča. Zavarovanja. Mednarodni prevozi. Solitve s patentiranimi vo-zovi na vse strani. Skladišča spojena s trem južna železnica. — L. ljubljanske javne skladišča.
Spedijska-Import-Eksport-Komisija.

Novi tečaj za slovensko stenografijo, nemško steno-grafijo, strojeopisje, slovensko korespondenco, nemško korespondenco, računstvo, slovensko knjigovodstvo, nemško knjigovodstvo, slovensko začetnike, hrva-ščino, nemščino za začetnike, lepopisje in cirilico
se začnejo dne 3. majnika 1920.
Zasebni učni zavod Legat v Mariboru,
Vetrinjska ulica 17, I. nadst. Občinski prosvetni bro-jadnik, telefon št. 34 VII.

Drzajni: Eskomptna.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

tel. telefonov. 481

LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

INTERESNA SKUPNOST S HRVATSKO ESKOMPTNO BANKO IN SRBSKO BANKO V ZAGREBU.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

DENARNE VLOGE. — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT. — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR. — AKREDITIVI. — BORZA.

Haka**gamaše**so najcenejše in najboljšje. Lastni izdelek, velika zaloga v trgovini
Hinko Seljak, Ljubljana.**Knjigovodkinja,**

prvovrstna moč z večletno prakso, samostojna v slovenski in nemški korespondenci ter vseh pisarniških delih, se sprejme proti dobri plači. Hrana in stanovanje v hiši.

Franc Dolenc, trgovina s specerij. in kolenj. blagom. Kranj.

Radi opustitve obrata se proda iz proste roke večje število
glinastih peči, modnic za štedilnike,

modelov iz mavca in drugih pečarskih potrebščin. Proda se vse skupaj (en bloc) ali tudi posamezno. Naslov pove uprav. Lj.

Splošno mizarstvo in polaganje parketov

Ciril Primožič

Trnovski pristan 4, Ljubljana,

se pripoča za vsa v to s. oko spadajoča dela.

Važno za

krojaške delavnice.

V prihodnjih dnevih po zopetni otvoritvi železniškega prometa bo dospela partija električnih krojaških likalnikov novovrstne konstrukcije, prva kvalitete, največje trpežnosti v Ljubljano. Reflektante zaznamuje tvrdka Svetla, Ljubljana, Mostni trg 28.

VINO

10 %/o, belo, banaško, letnik 1918, 8-50/0, belo, banaško, letnik 1919. Obe v isti ste dobrega in zdravega okusa, brez kisline. 10-50/0, črno, dalmatinsko vino, zelo fino, voljnega prijetnega okusa, 8-50/0 belo štajersko, namizno vino, s prijetno kislino, 7-50/0 belo, hrvaško, namizno vino. Vzorci se ne pošiljajo. Za pristnost ponudnih vin jamči Gospodarska Zveza.

Gospodarska zveza Vinski oddelek v Sp. Siški.

ZENSKO ZDRAVILISCE
TOPLICE DOBRNA PRI CELJU

poprej NEUHAUS BEI CILLI

Nadomestuje v polnem obsegu Františkove laze (Franzensbad). Izredni uspehi pri ženskih in živčnih boleznih, boleznih srca, ledic, slabokrvnosti, revmatizmu, protinu in vseh pojavih oslabelosti. Termalne naravne ogljikove kopeli, termalna pitna voda. Železnati vrelci, masaža, električne, solne in zračne kopeli, ter kopeli v vročem zraku.

Krasen park. — Smrekovi gozdovi. — Divni izleti. Nikdar megleno! — Vojaška zdraviliška godba. — Sezija: maj-oktober. Prospekti zastoni pri upravi kopališča.

Tovarna Barva vsakovrstno - -
Jos. Reich Kemično čisti obleke.Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.
Podružnica: Selenburgova ul. 3Podružnice
Maribor Novemesto Kočevje
Gospodarska ul. 38. Glavni trg šte. 39.**Skaboform se zopet dobiva!**

Proti srbenju, svrabu, lišajem, nečistostim kože zahtevajte v najbližnji lekarni preizkušeno in zdravniško priporočeno

Dr. Flescha originalno Skaboformovo mazilo.

Ne maže, ne pušča barve, brez duha. Po vteranju puder „Skaboform“. Dobiva se po vseh lekarnah. Generalna zaloga za Ljubljano in okolico

Rihard Sušnik

„pri Zlatem jellenu“ IV. Marjiti trg.

Vzajem. podporno društvo**v Ljubljani r. z. z o. j.**

Kongresni trg št. 19.

obrestuje od 1. aprila 1920 dalje:

Hranilne vloge po 4%,
Vloge v tekočem računu po 3 1/2%Stanje hranilnih vlog 4.000.000 K
Stanje rezervnih zakladov 60.000 KZadružnikov 705 z 5788 deleži
Jamstvena glavica 2.300.000 KDovoljuje posojila na osebni kredit v
tekočem računu in proti vknjižbi

Dovoljuje raniljska posojila. Na te oziramo zlasti one uradnike, ki imajo dolge v Nemški Avstriji. Ti si s takojšnjo poravnavo dolgov lahko veliko pridobijo na valut. Vso tozadevno transakcijo izvede zadruga sama in sicer brezplačno in le proti povrnitvi naravnih stroškov. Prospekti in pojasnila na razpolago.

Uradne ure za stranke od 8. do 12. dopoldne.

Največja in najcenejša
zaloga vsakovrstnih oblek:

modnih, salonskih, turistovskih, žaketov, površnikov itd. ter otroških oblek in kostumov za birmance v raznih vzorcih od 3 do 16 let. Vsakovrstne hlače: modne, deške, za jezdece, turiste, delavce itd. Srajce, samozaveznice, športne čepice itd. Vedno v zalogi vsakovrstno sukneno blago.

Lastni modni atelje.

Prva kranjska razpošiljalna

Schwab & Bizjak, Ljubljana,

Dvorni trg 3. Pod Narodno kavarno.

Vabljeni na ogled. Prosti nakup.

Razpošilja se po vsej Jugoslaviji.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Osnovna glavica 30.000.000 — kron.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond 20.000.000 — kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah ter ekspozitura v Ptuj.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju

Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE